ANA-MARIA BARBU

CONJUGAREA VERBELOR ROMÂNEŞTI

DICŢIONAR: 7500 DE VERBE ROMÂNEŞTI GRUPATE PE CLASE DE CONJUGARE

Editura CORESI

DICȚIONARELE CORESI

CONJUGAREA VERBELOR ROMÂNEȘTI

DICȚIONAR

7500 de verbe românești grupate pe clase de conjugare

Ediție revizuită

Ana-Maria Barbu (născută la București) este absolventă a Facultății de Automatizări și Calculatoare a Institutului Politehnic din București (1985), licențiată în limbi clasice, a Facultății de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București (1994) și doctor în filologie – Universitatea din Craiova (2003). Actualmente este cercetător la Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti" al Academiei Române. Are o experiență de peste zece ani în domeniul lingvisticii computaționale, fundamentată pe numeroase școli de vară, proiecte, stagii de specializare și schimburi de experiență în universități și centre de cercetare din țări ca Anglia, Cehia, Franța, Germania, SUA și altele.

Activitatea sa științifică este axată pe probleme de morfologie și sintaxă modernă, pe lexicologie computațională și tratarea automată a corpusurilor, în special a celor multilingve. Rezultatele cercetărilor sale se regăsesc în lucrarea „Sintaxa determinatorilor. Analiză lingvistică și aplicație computațională", precum și în numeroase articole publicate în țară și în străinătate.

Scanned with OKEN Scanner

CUVÂNT ÎNAINTE

Verbele româneşti prezintă o flexiune foarte bogată, cu numeroase neregularităţi.

Cartea de faţă îşi propune să vină în sprijinul vorbitorilor de limbă română, nativi sau străini, prezentând conjugarea explicită a verbelor româneşti, grupate pe clase şi subclase.

Cartea are trei secţiuni:

- Secţiunea I prezintă verbul românesc, cu diatezele, modurile, timpurile sale.
- Secţiunea a II-a cuprinde 144 de tabele de conjugare.
- Secţiunea a III-a cuprinde o listă cu aproximativ 7500 de verbe.

Doriţi să aflaţi cum se conjugă un verb?

1. Mergeţi la lista verbelor şi căutaţi verbul dorit;
2. Reţineţi numărul dat în dreapta verbului, care reprezintă numărul tabelului după modelul căruia se conjugă verbul căutat.
3. Deschideţi la tabelul indicat şi veţi găsi întreaga conjugare a verbului respectiv (la diateza activă) sau a altui verb din aceeaşi grupă de conjugare, propus ca model.

În lista verbelor, verbele date ca model în tabelele de conjugare sunt scrise cu litere aldine (îngroşate).

Clasificarea şi subclasificarea, pe conjugări şi grupe, pe criterii formale extrem de rigide, precum şi indicarea pentru fiecare grupă a alternanţelor (schimbărilor) din rădăcină, transformă această carte într-o resursă foarte importantă pentru cercetarea lingvistică.

La realizarea acestei cărţi am folosit mijloacele moderne ale lingvisticii computaţionale, ceea ce a dus la obţinerea unor rezultate cu grad maxim de acurateţe.

Scanned with OKEN Scanner

În esență, cartea noastră are ca model celebra ediție BESCHERELLE – „L'art de conjuguer", Paris, 1966, de a cărei utilitate în învățarea limbii franceze ne-am bucurat atât de mult în copilărie. Am socotit ca necesară și binevenită o lucrare similară și pentru limba noastră. De asemenea, dacă avem în vedere că în multe limbi există de mult dicționare de verbe conjugate, putem aprecia că această carte vine să umple un gol în bibliografia lingvistică românească.

Cercetările lingvistice care stau la baza acestei cărți reprezintă o continuare a cercetărilor desfășurate în cadrul grantului CNCSIS 33549 / 18A în care am lucrat alături de o echipă de tineri minunați. Pentru entuziasmul și ajutorul lor țin să le mulțumesc încă o dată și pe această cale.

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINSUL DINTR-O PRIVIRE

Scanned with OKEN Scanner

Abrevieri şi semne folosite în lucrare

∅ = element nul / ştergere (e.g. c → ∅ = se şterge c)
1S = persoana întâi singular
2S = persoana a doua singular
3S = persoana a treia singular
1P = persoana întâi plural
2P = persoana a doua plural
3P = persoana a treia plural
conj. = modul conjunctiv
e. g. = *exempli gratia* (limba latină) = de exemplu, ca exemplu
f. = genul feminin
f.-n. = genul feminin şi neutru
ger. = modul gerunziu
imper. = modul imperativ
imperf. = timpul imperfect
ind. = modul indicativ
m. = genul masculin
m.m.c.perf. = timpul mai mult ca perfect
m.m.c.perfect = timpul mai mult ca perfect
m.-n. = genul masculin şi neutru
nr. = număr
part. = modul participiu
part. adj. = modul participiu forma adjectivală
perf. simplu = timpul perfect simplu
pers.= persoana
pl. = numărul plural
prez. = timpul prezent
sg. = numărul singular

N.B. = *nota bene* (limba latină) = ia aminte

Scanned with OKEN Scanner

I. ELEMENTE DE GRAMATICĂ A VERBULUI

Scanned with OKEN Scanner

1. DEFINIȚIA VERBULUI

Prin *verb* se înțelege atât o clasă de cuvinte care exprimă acțiuni propriu-zise, procese sau stări, cât și fiecare dintre cuvintele acestei clase.

Cuvintele scrise cu litere cursive în propozițiile de mai jos sunt toate verbe:

1. Ion *taie* lemne.
2. Păsările *cântă*.
3. Frunzele *îngălbenesc*.
4. Nelu *este* cuminte.

În propozițiile 1 și 2 verbele exprimă acțiuni, în propoziția 3 un proces, iar în propoziția 4 o stare.

Un cuvânt poate fi recunoscut ca verb, atunci când îi cunoaștem înțelesul, dacă adăugând unul dintre pronumele *eu, tu, el, noi, voi, ei* se obține tot ceva cu înțeles. Când nu se cunoaște înțelesul cuvântului, se poate afla dintr-un dicționar* atât semnificația lui, cât și dacă este verb sau nu.

În calitate de categorie gramaticală verbul este o *parte de vorbire*. Părțile de vorbire în care se clasifică cuvintele limbii române (în funcție de ce aspecte ale realității exprimă ele) sunt verbul, substantivul, adjectivul, adverbul, pronumele, prepoziția, conjuncția și interjecția. Mai mult, verbul face parte din grupa părților de vorbire *flexibile*, pentru că are forme distincte în funcție de anumite categorii gramaticale, care sunt diateza, modul, timpul, persoana, numărul, genul și cazul. De pildă, în propozițiile *Eu cânt* și *Tu cânți* verbele *cânt* și *cânți* nu sunt verbe diferite (adică cuvinte care exprimă acțiuni diferite), ci sunt forme diferite ale aceluiași verb, care exprimă acțiunea de *a cânta*. Aceste forme, numite *forme flexionare*, diferă, în exemplul dat, în funcție de persoană: pentru persoana întâi, *eu*, se folosește forma *cânt*, iar pentru persoana a doua, *tu*, se folosește forma *cânți*. Domeniul care se ocupă cu studiul formelor flexionare se numește *morfologie*.

2. TIPURI DE VERBE ȘI PREDICATE

Pentru a enunța o propoziție, adică o afirmație cu înțeles, cuvintele, care sunt de diferite părți de vorbire, se combină între ele după anumite reguli și îndeplinind anumite funcții. Modul de combinare a cuvintelor este studiat de *sintaxă*, iar funcțiile

*Prin *dicționar* înțelegem orice dicționar explicativ al limbii române.

Scanned with OKEN Scanner

îndeplinite de cuvinte se numesc *funcții sintactice* sau *părți de propoziție*. Inventarul acestor funcții este următorul: predicat, subiect, complement, atribut, nume predicativ şi element predicativ suplimentar.

Verbul îndeplineşte cu precădere funcția de predicat, dacă este folosit la un mod personal, adică un mod care permite adăugarea unui pronume ca în exemplul de mai sus. Dacă pentru a îndeplini această funcție, un verb este folosit singur, el însuşi având un înțeles propriu, atunci verbul se numeşte *verb predicativ*, iar funcția respectivă, *predicat verbal*. Acesta este cazul marii majorități a verbelor.

Există totuşi verbe care nu au un înțeles propriu (în nicio împrejurare sau doar în unele) şi deci nu pot constitui singure un predicat. Verbele de acest tip se numesc *verbe nepredicative* şi sunt, la rândul lor, de două feluri:

1. *verbe auxiliare*, când intră în componența formelor verbale compuse (după cum se va vedea în secțiunea 6.2). Verbele de acest tip sunt *a fi*, *a avea* şi *a vrea*. Ele, prin participarea la alcătuirea unor forme flexionare ale tuturor celorlalte verbe, nu au rol sintactic (de combinare a cuvintelor), ci rol pur morfologic.

2. *verbe copulative*, când se combină cu un alt element, obligatoriu, care dă de fapt înțelesul predicatului şi care se referă în general la o însuşire sau stare. În această situație predicatul se numeşte *predicat nominal*, iar în cadrul acestui predicat, elementul obligatoriu îndeplineşte funcția de *nume predicativ*. Verbele care pot fi copulative în anumite împrejurări sunt *a fi*, *a deveni* (totdeauna copulativ), *a rămâne*, *a ajunge*, *a ieşi*, *a părea*, *a însemna*, *a se face*, *a se naşte*, *a se chema*, *a se numi*. Iată câteva exemple de predicate nominale: *sunt vesel*, *am devenit doctor*, *rămâne prost*, *ați ajuns colonel*, *a ieşit inginer*, *pare bolnavă*, *înseamnă hoție*, *s-a făcut medic*, *s-a născut poet*, *mă cheamă Ana*, *se numeşte verb*.

3. SUBIECTUL VERBULUI

Subiectul unui verb este acea parte de propoziție care arată persoana (om sau animal) ori lucrul care face sau suferă acțiunea exprimată de verb sau care trece prin procesul ori starea exprimate de acesta.

Eu mănânc un biscuit.
Primăvara înfloresc *copacii*.
Para este stricată.
Elevii sunt însoțiți de profesoară.

Scanned with OKEN Scanner

Pentru a găsi subiectul unui verb se caută două lucruri.
1. *Cine / ce* răspunde la întrebarea privitoare la verb;
2. De care parte de propoziție depinde forma verbului.

Pentru exemplul de mai sus întrebările care ne trimit la subiect sunt:

– Cine mănâncă? – *Eu* mănânc.
– Ce înfloreşte? – *Copacii* înfloresc.
– Ce este stricat? – *Para* este stricată.
– Cine este însoțit? – *Elevii* sunt însoțiți.

Se observă că, în răspuns, forma verbului s-a schimbat în funcție de persoana, numărul şi genul subiectului: *mănâncă → mănânc, înfloreşte → înfloresc, este stricat → este stricată, este însoțit → sunt însoțiți*. Această dependență dintre forma verbului şi subiectul său se numeşte *acord între subiect şi predicat* şi ea ne confirmă că am găsit corect subiectele propozițiilor din exemplu.

Propozițiile de mai sus au subiectul exprimat. Însă, în limba română, subiectul poate fi foarte bine omis. Aceasta se întâmplă în două împrejurări:

■ când din însăşi forma verbului se înțelege fără echivoc cine este subiectul. Acest fapt se întâmplă în cazul formelor verbale de persoana I şi a II-a singular şi plural, caz în care subiectul se numeşte *inclus*.

■ când subiectul se poate deduce din context, fiind acelaşi cu subiectul unei propoziții anterioare sau ulterioare. Fie textul *Ion pleacă. A mai plecat şi altă dată.* În a doua propoziție se subînțelege că subiectul este tot *Ion*. În aceste situații subiectul se numeşte *subînțeles*.

Este de notat că pentru construcții ca *a-i fi cald (dor, foame, frig, sete, milă, ruşine* etc.) sau pentru verbe sau locuțiuni verbale impersonale ca *a i se cuveni, a-i părea bine* sau *rău, a trebui,* se poate vorbi de un aşa-numit subiect *logic* sau *psihologic,* pentru că persoana desemnată prin pronumele personal în dativ este cea care se află în starea exprimată de verb. Totuşi subiectul logic nu este şi subiect gramatical (care, după cum ştim, este în nominativ), ci este de fapt complementul indirect în dativ al verbului. De aceea între subiectul logic şi verb nu se stabilesc relații de acord.

4. COMPLEMENTELE VERBULUI

4.1 Complemente obligatorii: directe şi indirecte

Unele verbe cer obligatoriu anumite completări pentru a se putea înțelege acțiunea, procesul sau starea exprimată de ele. Altfel spus, au nevoie de anumite elemente (cuvinte) care să le complinească

Scanned with OKEN Scanner

sensul. Aceste elemente îndeplinesc funcția de *complemente*. După forma pe care o au, complementele obligatorii ale verbelor pot fi *directe*, dacă sunt la forma de acuzativ, sau *indirecte*, dacă sunt la forma de dativ sau sunt însoțite de o prepoziție.

De pildă, dacă un copil îi spune mamei sale „– Am stricat", mama va vrea neapărat să ştie *CE* a stricat copilul pentru a înțelege faptul relatat de acesta. Dacă copilul spune „– Am stricat televizorul" sau, mai puțin grav, „– Am stricat jucăria", mama va fi mulțumită (din punct de vedere gramatical!) pentru că a înțeles despre ce e vorba. În aceste exemple, *televizorul*, respectiv *jucăria*, sunt complementele directe ale verbului *a strica*. Tot aşa, dacă cineva îi spune prietenei sale „– M-am întâlnit" şi se opreşte, riscă să-şi enerveze prietena dacă nu adaugă *CU CINE*. Dacă spune „ – M-am întâlnit *cu mama*", atunci *cu mama* este complementul indirect (pentru că este însoțit de prepoziția *cu*) al verbului *a se întâlni*. Pe de altă parte, în propoziția *El oferă flori trecătorilor*, *flori* este complementul direct (pentru că are forma de acuzativ), iar *trecătorilor* este complementul indirect (pentru că are forma de dativ) al verbului *a oferi*.

Este de reținut că necesitatea ca un verb să fie însoțit de unul sau mai multe complemente obligatorii este impusă de înțelesul său şi este cunoscută încă de la nivelul lexiconului. Cu alte cuvinte, în dicționar este scris dacă un verb are nevoie de compliniri, prin precizarea clasei lexico-gramaticale din care face parte şi despre care vom discuta puțin mai jos.

4.2 Complementul de agent

Complementul *de agent* este partea de propoziție (sau funcția sintactică) care arată *DE CĂTRE CINE* este făcută acțiunea suferită de subiectul propoziției. În exemplele de mai jos,

Elevii sunt însoțiți *de profesoară*.
Notarea elevului se face *de o comisie*.
Asta se poate vedea *de către oricine*.

elementele *de profesoară, de o comisie*, respectiv *de către oricine* sunt toate complemente de agent.

Marca inconfundabilă a complementului de agent este prepoziția compusă *de către*, însă aceasta nu se foloseşte decât pentru persoane, nume de colectivități de persoane (inclusiv instituții sau țări). Fără restricții este folosită prepoziția *de*, care are, în schimb, dezavantajul de a fi ambiguă. Spre exemplu, în propoziția *Multe vorbe bune au fost spuse de tine de nenumărate persoane* nu se poate stabili care este complementul de agent: *de tine* sau *de (nenumărate) persoane*. De aceea este preferabilă, pentru claritatea exprimării,

Scanned with OKEN Scanner

utilizarea unor prepoziții neambigue. De exemplu, prin înlocuirea prepoziției *de* cu marca complementului de agent *de către* se obține fie *Multe vorbe bune au fost spuse de către tine de nenumărate persoane*, fie *Multe vorbe bune au fost spuse de tine de către nenumărate persoane.*

4.3 Complemente circumstanțiale

Complementele *circumstanțiale* sunt adăugiri neobligatorii la înțelesul verbului. Ele sunt exprimate prin elemente care precizează „circumstanțele" acțiunii înfățișate de verb, referitoare la loc, timp, mod, scop și altele. De pildă, copilul din exemplul dat mai devreme poate spune „– Am stricat jucăria *ieri*", caz în care elementul *ieri* precizează *CÂND* a stricat copilul jucăria și este, prin urmare, un complement (circumstanțial) de timp. Sau poate spune „– Am stricat jucăria *în grădină*", elementul *în grădină,* precizând *UNDE* a stricat-o, este un complement de loc, sau, la fel de bine, „– Am stricat jucăria *de tot*", caz în care *de tot* este un complement de mod pentru că arată *CUM* a stricat jucăria.

O problemă frecventă în analizarea unei propoziții este cum deosebim care element este subiect și care este un complement al verbului. Această problemă se ridică din pricina faptului că forma de nominativ și cea de acuzativ ale unui substantiv sunt identice. Iată câteva criterii.

■ Subiectul se acordă în persoană și număr (ca și în gen, în unele cazuri) cu predicatul. Fie propozițiile:

a. Primăvara înfloresc copacii.

b. Primăvara înflorește copacii.

În exemplul de la a., subiectul este *copacii* pentru că are numărul plural ca și verbul *înfloresc,* deci se acordă în număr cu predicatul, pe când *primăvara* este doar complement circumstanțial de timp. În schimb, în propoziția de la b., subiectul este *primăvara,* pentru că se acordă în număr, de data asta la singular, cu predicatul *înflorește,* iar *copacii* este complement direct.

■ Subiectul nu este niciodată dublat pe lângă verb de un pronume personal neaccentuat (care nu trebuie confundat cu pronumele reflexiv). Fie propozițiile de mai jos:

a. Un exemplu îl reprezintă poezia.

b. Cartea o vrea copilul.

Pronumele *îl,* din propoziția a., se referă la *un exemplu* (cu care se acordă în gen și număr), ceea ce face ca acesta să fie complement direct, iar *poezia* subiect. În schimb, la b., pronumele neaccentuat *o* se referă la *cartea,* ceea ce exclude ca acest cuvânt să fie subiectul

Scanned with OKEN Scanner

propoziției, acesta rămânând să fie *copilul,* iar *cartea* este complement direct.

■ Dintre un element articulat și unul nearticulat, cel articulat este subiectul. În exemplul *Atacă șobolani pisicile* subiectul este *pisicile,* iar *șobolani* este complement direct.

■ Subiectul este așezat la începutul propoziției, ca în *Lăcomia pierde omenia.*

■ Subiectul poate fi subliniat prin intonație. De pildă, în propoziția *De obicei își ajută părinții copiii,* dacă *părinții* este accentuat prin intonație, atunci este subiect.

5. CLASE LEXICO-GRAMATICALE

În funcție de tipurile de complemente obligatorii pe care le pot lua, verbele se împart în următoarele clase lexico-gramaticale: verbe tranzitive, verbe intranzitive, verbe reflexive și verbe impersonale. Este de menționat că un verb își poate schimba clasa lexico-gramaticală de la un sens la altul.

5.1 Verbe tranzitive

Verbele tranzitive sunt verbele care exprimă acțiuni ce afectează sau au ca rezultat o altă persoană sau lucru decât subiectul și de aceea necesită un *complement direct,* exprimat printr-un substantiv sau pronume în cazul acuzativ: „Ion spune *povești*", „Hamsterii nu beau *apă*".

Există unele verbe tranzitive care în anumite situații pot fi folosite fără a fi însoțite de un complement direct, de exemplu *Desenează frumos* sau *Bea prea mult.* Se spune că în aceste situații ele sunt folosite în mod absolut, anume când interesează mai mult acțiunea în sine decât obiectul lor direct. Verbele respective sunt considerate în continuare tranzitive prin simplul fapt că și în aceste situații au capacitatea de a primi un complement direct, fără să li se modifice înțelesul, putându-se spune prea bine *Desenează frumos cai* sau *Bea răcoritoare prea mult.*

Ca metodă de test, un verb este tranzitiv dacă, pe lângă un subiect, i se poate adăuga cuvântul *ceva: el strică ceva, el desenează ceva, el bea ceva.*

Există verbe tranzitive, care pe lângă complementul direct au nevoie și de alte complemente, mai precis, de complemente indirecte. Aceste complemente pot fi exprimate printr-un substantiv sau pronume în cazul dativ: „Dă mâncare *pisicii*", „Transmit salutări *colegilor*", sau printr-un substantiv sau pronume precedat de o prepoziție „Dă mâncare *la pisică*", „Ferește copilul *de țânțari*".

Scanned with OKEN Scanner

5.2 Verbe intranzitive

Verbele intranzitive sunt acele verbe care nu pot primi complemente directe. De exemplu, dacă spun „Eu plâng“ sau „Eu merg“ nu pot spune și „Eu plâng *ceva*“ sau „Eu merg *ceva*“, prin urmare verbele *a plânge* și *a merge* sunt intranzitive.

Acest tip de verbe este foarte cuprinzător. El înglobează atât verbele care nu au nevoie decât de subiect ca să-și complinească sensul – cum sunt cele deja menționate, cât și verbele care cer unul sau mai multe complemente indirecte: „Recurg *la lege*“, „*Îi* amintesc *profesorului de lucrare*“.

5.3 Verbe reflexive

Definiția cea mai generală pentru acest tip de verbe este următoarea: verbele reflexive sunt verbele însoțite de un pronume reflexiv (a cărui persoană coincide cu cea a subiectului) neaccentuat, în acuzativ sau în dativ, de pildă *a se afla* sau *a-și aminti*.

Prezența pronumelui reflexiv pe lângă verb poate avea mai multe justificări, prezentate în ceea ce urmează.

1. Pronumele reflexiv este obligatoriu pentru un verb sau pentru un sens al lui. Spre exemplu, verbele *a se căi, a se întâmpla, a se preta* sau *a-și aroga, a-și asuma, a-și însuși* apar întotdeauna cu acest tip de pronume, pe când verbe precum *a se afla, a se duce, a se îndura, a se uita* cer obligatoriu pronumele doar pentru un anumit sens (uneori foarte diferit de sensul de bază) al verbelor *a afla, a duce, a îndura* și, respectiv, *a uita*. În această situație verbul sau sensul respectiv este marcat în dicționar ca fiind *reflexiv* (înțelegându-se *doar* reflexiv). Verbele de acest tip se numesc *reflexiv-dinamice*.

2. Pronumele reflexiv poate exprima faptul că într-un anumit context subiectul coincide cu complementul direct sau indirect al verbului: *mă îmbrac, îmi amintesc*. Că această situație depinde de context, se vede prin aceea că pentru alte contexte se poate schimba pronumele reflexiv într-unul personal: *îl îmbrac, îți amintesc*. În dicționar posibilitatea ca acțiunea să se răsfrângă asupra subiectului este dublu marcată, anume prin specificația de verb *tranzitiv* și *reflexiv*. Aceste verbe se numesc și *reflexiv-obiective*. Unele verbe exprimă la plural acțiuni reciproce, ca în exemplele *Ne salutăm respectuos* sau *Își dau palme*. Acestea reprezintă o variantă a verbelor reflexiv-obiective și se numesc *reflexiv-reciproce*.

Oarecum contextual apare pronumele reflexiv și pe lângă verbele care denotă o transformare, un proces, o schimbare de stare cum sunt *a se îmbolnăvi, a se înroși, a se sătura*. Ele pot avea și corespondente tranzitive (*l-am îmbolnăvit de nervi, înroșesc ouă, a*

Scanned with OKEN Scanner

săturat copiii). De remarcat este faptul că aceste verbe reflexive au sensul puţin modificat faţă de cel tranzitiv prin aceea că subiectul nu este propriu-zis agentul unei acţiuni care se răsfrânge asupra propriei persoane, ci este mai degrabă experimentatorul ei, prin aceea că experimentează, suportă un proces. Aceste verbe se numesc *reflexiv-eventive*.

Următoarele două situaţii nu mai privesc verbele din punct de vedere lexical, ci din punctul de vedere al utilizării lor reflexive. Aceasta se referă la faptul că un verb care nu este trecut în dicţionar ca reflexiv poate avea o asemenea utilizare în următoarele două împrejurări. Ambele presupun folosirea pronumelui reflexiv la cazul acuzativ.

3. Verbele tranzitive pot fi folosite cu pronume reflexiv şi cu înţeles pasiv, adică subiectul suportă acţiunea făcută de altcineva. De pildă, din propoziţia *Biserica satului se vede de departe* se înţelege că biserica satului este văzută de către oricine de departe sau că orice călător vede biserica de departe. În aceeaşi situaţie se înscriu şi exemplele *M-am născut la ţară, Nu se vând băuturi minorilor* sau *Spectacolul se joacă astă-seară.* Când sunt utilizate în acest fel verbele se numesc *reflexiv-pasive*.

4. Atât verbele tranzitive, cât şi cele intranzitive pot fi folosite cu valoare impersonală, adică fără subiect, caz în care pronumele reflexiv este întotdeauna la persoana a III-a singular: *Se mănâncă bine aici, Se merge greu pe zăpadă, Se aşteaptă mult.* Verbele se numesc în aceste contexte *reflexiv-impersonale*.

În sfârşit trebuie să notăm că există situaţii în care pronumele reflexiv, întotdeauna la cazul dativ, nu se referă la subiect, ci la complementul direct sau indirect al verbului. În această împrejurare pronumele are valoare posesivă, el putând fi înlocuit printr-un adjectiv posesiv pe lângă complementul determinat. De pildă, în exemplul *Îşi uită des ochelarii, îşi* indică faptul că e vorba de *ochelarii săi.* Dacă ar fi vorba de ochelarii altcuiva s-ar spune *Îi uită des ochelarii* (adică uită des ochelarii lui/ei), caz în care, după cum se observă, nu mai avem de a face cu un pronume reflexiv. Aşadar, când pronumele reflexiv se referă la un complement, verbul propriu-zis nu este reflexiv.

O altă situaţie în care prezenţa pronumelui reflexiv nu face ca verbul însuşi să fie reflexiv priveşte verbul *a putea.* Acest verb preia pronumele reflexiv de la verbul care îi este complement direct. Spre exemplu, în *El se poate duce acasă,* pronumele reflexiv provine de la verbul *a se duce,* verbul *a putea* nefiind el însuşi reflexiv.

Scanned with OKEN Scanner

5.4 Verbe impersonale

Verbele *impersonale* sunt acele verbe (sau doar unele sensuri ale lor) cărora nu li se poate preciza un subiect concret (animat, inanimat sau concept abstract). Cel mult, verbele impersonale pot primi în loc de subiect o propoziție (numită propoziție *subiectivă*).

Aceste verbe intră în grupa mai mare a verbelor *unipersonale*, prin aceea că au forme doar pentru persoana a treia singular sau a treia singular şi plural.

Verbele tipic impersonale sunt cele care exprimă fenomene naturale sau meteorologice: *a ploua, a ninge, a burnița* etc. (Acestea își pierd caracterul impersonal dacă sunt folosite metaforic: *L-am fulgerat cu privirea*).

Există verbe folosite impersonal în construcții care exclud exprimarea unui subiect în nominativ: *îmi place de tine (neliterar), mi s-a urât de atâta învățat, se lasă cu dans, i s-a făcut de bătaie.*

Bine reprezentate în limbă sunt şi verbele impersonale care admit o subiectivă, la anumite sensuri ale lor sau în anumite construcții. Iată câteva exemple: a trebui: *Trebuie să plecăm;* a părea: *Îmi pare bine că pleci;* a merita: *Merită să încerci;* a se cădea: *Nu se cade să spui asta;* a-i veni: *Îmi vine să râd;* a urma („a fi iminent"): *Urmează să vină;* a rămâne („a fi de făcut în viitor"): *Rămâne să-mi scrii;* a fi („a fi pe punctul"): *Era să greşim;* a fi („a trebui"): *Când e să se întâmple.*

Marea majoritate a verbelor impersonale sunt intranzitive. Totuşi, unele pot fi şi tranzitive, prin aceea că pot primi un complement direct: *Ne plouă, Îl ninge pe Grivei.*

6. MORFOLOGIA VERBULUI

6.1 Structura morfologică a verbului

Structura morfologică a unui cuvânt se referă la părțile componente ale acestuia. Totalitatea formelor flexionare ale unui cuvânt flexibil formează o *paradigmă*, iar procedura de obținere a paradigmei unui cuvânt se numeşte *conjugare*, în cazul verbelor, şi *declinare*, în cazul celorlalte părți de vorbire flexibile.

Formele flexionare au, în raport cu întreaga paradigmă, părți constante şi părți variabile. Pe de altă parte, părțile pot avea semnificație lexicală (dacă contribuie la înțelesul cuvântului) sau gramaticală (dacă se referă la categorii gramaticale, precum persoană, număr, gen, caz etc.). Părțile lexicale sunt totdeauna constante în flexiunea unui cuvânt.

Scanned with OKEN Scanner

Structura generală a unei forme verbale este următoarea:

prefix + ***rădăcină*** + ***sufix lexical*** + ***sufix gramatical*** + ***desinență***

Rădăcina este nucleul cuvântului care îi dă, în esență, înțelesul. Aşadar, rădăcina are semnificație lexicală. Ea este aceeaşi (chiar dacă suferă mici modificări) pentru toți membrii unei familii de cuvinte. De pildă, rădăcina *drept* se regăseşte în *dreptate, îndrepta, îndreptăți, nedreptăți* etc. cu care formează o familie lexicală.

Prefixul este un element morfologic (o parte de cuvânt) aşezat înaintea rădăcinii şi care are în general valoare lexicală şi este folosit, împreună cu alte procedee, la îmbogățirea vocabularului, prin crearea de familii lexicale. De exemplu, de la verbul *a bate* s-au construit prin prefixare verbele *a răzbate, a străbate.* Există şi prefixe gramaticale, de exemplu *ne-*, cu ajutorul căruia sunt negate anumite forme verbale, ca în cazurile *văzut → nevăzut, ştiind → neştiind.*

Sufixul este un element morfologic care se ataşează după rădăcină. El poate fi lexical, ajutând la formarea familiilor de cuvinte (de ex. *-tor* în *dormitor*), sau poate fi gramatical, caz în care participă, de pildă, la formarea anumitor moduri sau timpuri verbale (de ex. *-at* în *supărată*). Un cuvânt poate conține mai multe sufixe, cele lexicale fiind totdeauna cele mai apropiate de rădăcină.

Prefixele, sufixele şi *desinența* poartă numele generic de *afixe*.

Desinența este un afix pur gramatical care dă informații despre persoană, număr, gen sau/şi caz. Spre deosebire de sufixe, într-o formă flexionară nu poate exista decât o singură desinență, care se aşază întotdeauna la sfârşitul cuvântului.

Pentru că sufixele gramaticale şi desinența oferă informații gramaticale despre forma flexionară, lipsa sufixelor gramaticale sau a desinenței este tot o informație gramaticală. De exemplu, infinitivul *a cânt-a* e format din rădăcina *cânt-*, şi sufixul *-a*, pe de altă parte, forma de persoana I singular *cânt* se deosebeşte de infinitiv tocmai prin lipsa sufixului *-a*. Spunem de aceea că are *sufixul zero* sau nul. Aceeaşi formă *cânt* se deosebeşte şi de forma de persoana a doua singular, *cânț-i*, care este formată din rădăcina *cânț-* şi desinența *-i*. Spunem prin urmare că forma *cânt* are *desinență zero* sau nulă. Sufixul sau desinența nulă sunt notate cu simbolul ∅.

Tema este o grupare de elemente morfologice ale aceluiaşi cuvânt. Rădăcina împreună cu afixele lexicale formează tema lexicală a cuvântului (numită în literatura de specialitate şi *radical*),

Scanned with OKEN Scanner

constantă în toată paradigma. La verbe se poate vorbi şi de teme flexionare, alcătuite din tema lexicală plus sufixele gramaticale specifice unor timpuri sau moduri. De pildă, verbul *a recăsători* are tema lexicală *recăsător-* şi diverse teme flexionare: *recăsătorea-* la imperfect, *recăsătorise-* la mai mult ca perfect etc.

Sufixele gramaticale împreună cu desinenţa formează o grupare numită *flectiv*.

N.B. Pentru simplificare, acolo unde nu sunt necesare distincţii morfologice de detaliu, vom folosi de aici înainte pentru structura morfologică a unei forme verbale doar doi termeni: ***rădăcină*** – pentru partea lexicală (în loc de temă lexicală sau radical) şi ***terminaţie*** – pentru partea gramaticală (în loc de flectiv).

Alternanţele fonetice sunt mici modificări suferite de rădăcină. Acestea apar fie de la un cuvânt la altul din aceeaşi familie de cuvinte (de exemplu, între *dreptate* şi *îndreptăţi* se observă alternanţele *a-ă* şi *t-ţ*), fie de la o formă flexionară la alta ale aceluiaşi cuvânt (cum este alternanţa *o-oa* între *joc* şi *joacă*).

Verbele au, în paradigme, un sistem de alternanţe foarte bogat, după cum se poate vedea din tabelele de conjugare. Alternanţele pot fi vocalice (cum este *â-ă-a* pentru *rămân – rămăsei – rămas*) sau consonantice (cum este *d-z* pentru *cad - cazi* sau *şc-şt* pentru *muşc – muşti*). Alternanţele vocalice au loc mai ales în interiorul rădăcinii, pe când cele consonantice, la finalul rădăcinii înaintea terminaţiei (fiind de multe ori influenţate mecanic de tipul terminaţiei - de pildă *t* înaintea terminaţiei de persoana a doua singular devine *ţ: bat – baţi*). Într-o formă flexionară se pot înregistra mai multe alternanţe în acelaşi timp. Dacă o vocală sau o consoană lipseşte într-o anumită formă flexionară, se consideră că ele alternează cu zero, notat ∅; de pildă pentru *pun – pui* alternanţa este *n-∅*.

N.B. În tabelele de conjugare alternanţele sunt considerate între forma de infinitiv şi forma flexionară specificată.

Trebuie ştiut că uneori în cadrul aceleiaşi paradigme radăcinile pot avea diferenţe mult mai mari decât cele datorate alternanţelor fonetice. De pildă, verbul *a fi* are cu totul altă rădăcină la infinitiv faţă de forma de persoana I singular, *sunt*, pe de o parte, şi faţă de forma de persoana a II-a singular, *eşti*, pe de alta. În această situaţie nu se vorbeşte de alternanţe, ci de rădăcini *supletive* (complet diferite). Verbele care au în paradigmă rădăcini supletive se numesc verbe *neregulate*. Principalele verbe neregulate sunt *a fi, a avea, a bea, a da, a lua, a mânca, a sta, a usca* şi *a vrea*.

Scanned with OKEN Scanner

Formele verbale, pe lângă structura morfologică prezentată mai sus, pot conține cuvinte ajutătoare cu valoare morfologică (deci fără semnificație). Aceste forme se numesc forme verbale compuse sau analitice. Cuvintele ajutătoare pot fi alte verbe, anume verbele auxiliare, precum şi cuvintele ***o, să, a*** şi ***nu.*** O formă compusă poate conține mai multe asemenea cuvinte ajutătoare în acelaşi timp.

6.2 Verbe auxiliare

Dintre verbele auxiliare numai verbul *a fi* folosit în diateza pasivă îşi păstrează toate formele conjugării obişnuite. Celelalte auxiliare, *a avea* şi *a vrea,* au câte şase forme care diferă doar după persoană şi număr (deci nu au mod, timp sau diateză) şi sunt atât de diferite de formele verbale obişnuite încât pot fi asociate cu verbele respective doar pentru că gramatica românească le înregistrează ca atare. În tabelul de mai jos sunt trecute formele corespunzătoare fiecărui auxiliar şi modul şi timpul la care aceste auxiliare participă în formele flexionare compuse, la diateza activă.

Pers. Nr.	a avea[1]	a avea[2]	a vrea[1]	a vrea[2]	a fi
1 sg.	*am*	*aş*	*voi*	*oi*	*fi*
2 sg.	*ai*	*ai*	*vei*	*ăi (-i)*	*fi*
3 sg.	*a*	*ar*	*va*	*o*	*fi*
1 pl.	*am*	*am*	*vom*	*om*	*fi*
2 pl.	*ați*	*ați*	*veți*	*ăți (-ți)*	*fi*
3 pl.	*au*	*ar*	*vor*	*or*	*fi*
Mod/Timp	Indicativ perfect compus	Condițional prezent şi perfect	Indicativ viitor şi viitor anterior Prezumtiv prezent şi perfect		Toate modurile cu timpul perfect

Tabelul 1. Formele verbelor auxiliare

6.3 Categoriile gramaticale ale verbului

Categoriile gramaticale ale verbului exprimă diferite aspecte lingvistice (spre exemplu, cine face acțiunea, câți sunt cei care fac acțiunea, care este raportul dintre subiect şi acțiune şi altele), aspecte lingvistice care iau anumite valori în funcție de situația concretă pe care o descrie verbul şi care se oglindesc în forma

Scanned with OKEN Scanner

verbului prin mărci corespunzătoare (altfel spus, prin diferite terminații). Categoriile specifice verbului sunt descrise în cele ce urmează.

6.3.1 *Număr*

Numărul face diferența dintre un subiect care se referă la un singur lucru (în sensul cel mai general) şi unul care se referă la mai multe lucruri. În primul caz, valoarea categoriei număr este *singular*, iar în al doilea caz, *plural*. Despre un singur om spunem că *doarme*, iar despre mai mulți oameni spunem că *dorm*. Prima formă verbală este la singular, iar a doua la plural.

6.3.2 *Persoană*

Persoana se referă la cel care vorbeşte, la cel căruia i se vorbeşte sau la cel despre care se vorbeşte. Prin urmare, această categorie poate lua trei valori: persoana întâi, persoana a doua şi persoana a treia. *Persoana întâi* arată la singular *(eu)* persoana care vorbeşte, iar la plural *(noi)* un grup de persoane care include vorbitorul: *eu cânt, noi cântăm*. *Persoana a doua* arată la singular *(tu)* persoana căreia i se adresează vorbitorul, iar la plural *(voi)* un grup din care face parte interlocutorul: *tu cânți, voi cântați*. În fine, *persoana a treia* arată lucrul, ființă sau obiect, (*el, ea* sau un substantiv la singular) sau lucrurile (*ei, ele* sau un substantiv la plural) despre care se vorbeşte, altele decât persoanele I şi a II-a: *el/ea cântă, ei/ele cântă* (a se observa în acest ultim exemplu că verbul nu are forme distincte pentru număr, aceste forme omonime întâlnindu-se destul de des în paradigmele verbale).

6.3.3 *Mod*

Modul este o categorie gramaticală specifică verbului care arată, în general, raportul dintre acțiunea exprimată de verb şi realitate, această acțiune putând fi prezentată ca reală, ireală, posibilă, presupusă, condiționată sau desfăşurându-se într-o anumită manieră. El exprimă de asemenea diverse atitudini ale vorbitorului.

În română există 9 moduri:

Grupa 1: indicativ, conjunctiv, condițional-optativ, prezumtiv, imperativ;

Grupa 2: infinitiv, gerunziu, participiu şi supin.

Prima grupă este cea a modurilor *personale* şi, totodată, *predicative*, iar a doua cea a modurilor *nepersonale* şi (în general) *nepredicative*. Caracterul personal şi predicativ se referă la faptul că modul respectiv are forme variabile după persoană şi, ca urmare a acestui lucru (pentru că i se poate ataşa un subiect), poate

Scanned with OKEN Scanner

îndeplini, în propoziție, funcția de predicat.

Indicativul este modul care exprimă o acțiune prezentată de vorbitor ca reală. Acest mod are cele mai multe timpuri, șapte: prezent (*cânt*), imperfect (*cântam*), perfectul simplu (*cântai*), perfectul compus (*am cântat*), mai mult ca perfectul (*cântasem*), viitor (*voi cânta*) și viitor anterior (*voi fi cântat*).

Conjunctivul exprimă în general o acțiune realizabilă, posibilă și este modul cel mai expresiv în a reda diferite atitudini ale vorbitorului față de acțiunea respectivă. El poate exprima deliberarea: *Să mă duc sau nu?;* protestul sau indignarea: *Eu să fac asta?;* presupunerea: *Nu știu să fi ajuns pe aici!, Așa să fie?;* condiționare sau concesie: *Să fi știut asta, n-aș mai fi venit* sau *Să fi știut asta, tot aș fi venit.;* dorință sau urare: *Să fim sănătoși!;* ordin: *Să pleci imediat!*. Însă utilizarea cea mai largă a conjunctivului este cea cu valoare oarecum neutră, pur gramaticală, în propoziții subordonate: *Știu să cânt, Să scrii versuri nu e deloc ușor, Trebuie să ne grăbim, Nu a apucat să-l vândă.* De asemenea, sunt o serie de conjuncții subordonatoare care impun folosirea conjunctivului, cum ar fi, în primul rând, conjuncția *ca: Nu vreau ca mama să se supere;* dar și conjuncții precum *înainte: Termină-ți tema înainte să vină tata!* sau conjuncția *fără: L-a ajutat fără să știe.*

Modul conjunctiv are două timpuri: *prezent* și *perfect*. Ambele timpuri folosesc cuvântul ajutător *să*, iar timpul perfect îl folosește și pe *fi*, ca auxiliar invariabil: *să știu* (prezent), *să fi știut* (perfect).

Modul *condițional-optativ* exprimă o acțiune realizabilă, posibilă: *Ai putea să faci asta?;* o condiție sau o concesie: *Dacă l-aș vedea, l-aș recunoaște* sau *Chiar dacă l-aș vedea, nu l-aș recunoaște;* o dorință: *Ar mânca un măr;* evitarea, din politețe, a exprimării categorice a unei intenții: *Aș vrea puțină apă, Poate ar fi bine să plecați;* distanțarea vorbitorului față de o comunicare a altcuiva, pe care el (vorbitorul) o transmite mai departe: *Se crede că ar candida și el.* Condiționalul-optativ se folosește și în redarea comparațiilor ireale: *Se uită de parcă nu m-ar recunoaște,* sau în redarea unor acțiuni ireale, (care nu au avut loc pentru că nu s-a îndeplinit o anumită condiție): *M-aș fi dus și eu la concert, Dacă știam asta, aș fi beneficiat și eu de bursă.*

Acest mod are și el două timpuri: *prezent* și *perfect*. Ambele timpuri folosesc auxiliarul *a avea* (vezi Tabelul 1), iar timpul perfect îl folosește și pe *fi*, ca auxiliar invariabil: *aș ști* (prezent), *aș fi știut* (perfect).

Prezumtivul exprimă o acțiune prezentată ca presupusă, bănuită:

Scanned with OKEN Scanner

S-o fi dând ceva gratis, de-i atâta lume, Va fi ştiut el ce face. Şi acest mod are două timpuri: prezent (*va fi ştiind*) şi perfect (*va fi ştiut*).

Imperativul este modul care exprimă o acţiune realizabilă, prezentată de vorbitor sub forma unui ordin: *Pleacă imediat!,* a unui îndemn: *Mai lasă de la tine!,* a unei rugăminţi: *Nu mă uita!* sau a unui avertisment: *Mai fă tu din astea!* Propoziţiile care conţin un verb la modul imperativ au o intonaţie specială şi sunt marcate, în general, cu semnul exclamării.

Infinitivul este modul care denumeşte acţiunea. Acest mod este folosit ca intrare de dicţionar pentru orice verb. Fiind un mod nepredicativ, el nu poate crea singur propoziţii (cu foarte rare excepţii), ci poate avea funcţia oricărei alte părţi de propoziţie în afara predicatului, ceea ce îl apropie funcţional de un substantiv. Asemănarea cu substantivul constă şi în aceea că poate fi precedat de prepoziţii, în schimb natura verbală se manifestă prin determinările pe care le poate primi şi care sunt specifice verbului: subiect, complemente, nume predicativ sau element predicativ suplimentar.

Acest mod are şi el două timpuri: prezent şi perfect. Ambele timpuri folosesc cuvântul ajutător (provenit dintr-o prepoziţie) *a*, iar timpul perfect îl foloseşte şi pe *fi*, ca auxiliar: *a şti* (prezent), *a fi ştiut* (perfect). Cuvântul ajutător *a* însoţeşte întotdeauna forma propriu-zisă de infinitiv cu câteva excepţii:

- în formele verbale compuse care folosesc infinitivul: *va cânta, aş cânta;*
- după verbul *a putea: Pot cânta;*
- în construcţii relative subiective sau completive de tipul *N-are cine reclama* sau *unde reclama.*

În multe situaţii infinitivul intră în concurenţă cu conjunctivul, putând fi folosit, aşadar, fie un mod, fie celălalt: *m-am hotărât a spune / m-am hotărât să spun, începe a râde / începe să râdă, e gata a porni / e gata să pornească, până a pleca / până să plece, N-are cine mă vedea / N-are cine să mă vadă.*

Gerunziul este modul care arată, de regulă, o acţiune în desfăşurare şi, mai rar, una terminată. Şi acesta este un mod nepredicativ ceea ce face ca gerunziul să funcţioneze ca parte de propoziţie, în special drept complement circumstanţial (de diferite tipuri: de mod, de timp, de cauză, condiţional, concesiv, instrumental). El poate atrage determinările specifice verbului precum subiect, diverse complemente, nume predicativ, element predicativ suplimentar. În propoziţia *Mama cântându-i un cântec, copilul a adormit liniştit* se poate vedea cum gerunziul *cântând* are subiectul *mama,* complementul indirect *-i (lui)* şi complementul direct

Scanned with OKEN Scanner

un cântec.

Acest mod nu are timpuri, momentul desfăşurării acţiunii fiind stabilit în funcţie de timpul verbului predicat.

Este de notat că gerunziile se termină întotdeauna în *-nd.* Însă, când la gerunziu se ataşează în coadă un pronume neaccentuat, cu excepţia lui *-o,* atunci finalul gerunziului devine *-ndu-,* deci capătă un *-u-* ajutător, fapt care se vede şi în exemplul de mai sus.

Participiul este modul care exprimă o acţiune săvârşită de cineva sau ceva şi încheiată, ale cărei efecte persistă sau nu în momentul vorbirii. El are totdeauna valoarea temporală de trecut. Acest mod nepredicativ are trăsăturile formale ale unui adjectiv, acordându-se în gen, număr şi caz cu substantivul care este în fapt subiectul acţiunii. În propoziţia *Priveşte trenurile sosite în gară,* participiul *sosite* se acordă în gen, număr şi caz cu substantivul *trenurile,* care exprimă de fapt subiectul acţiunii de *a sosi* (deşi, atenţie, în propoziţie nu are funcţia de subiect, ci de complement direct), iar *în gară* este un complement de loc al aceluiaşi participiu. Prin urmare şi acest mod permite realizarea determinărilor specific verbale (subiect – în construcţii absolute precum *Acestea odată spuse, nu mai e nimic de adăugat* – diverse complemente, nume predicativ).

Forma de participiu a unui verb intră în alcătuirea altor forme verbale, compuse, care exprimă timpul trecut: perfectul compus şi viitorul anterior al indicativului, precum şi la timpul perfect al conjunctivului, condiţional-optativului, prezumtivului şi infinitivului. În această situaţie, când participiul este element morfologic, el nu-şi schimbă forma şi nu se acordă cu nimic, spre deosebire de situaţia în care funcţionează ca parte de propoziţie şi are natură adjectivală.

N.B. În tabelele de conjugare, forma de participiu cu valoare morfologică, strict verbală, a fost numită simplu **participiu,** iar formele de participiu cu valoare adjectivală au fost grupate sub numele de **participiu adjectival**.

Supinul este modul care, ca şi infinitivul, denumeşte acţiunea. El se comportă în propoziţie ca un substantiv prin funcţiile pe care le poate avea şi prin faptul că este aproape întotdeauna precedat de o prepoziţie (mai ales de prepoziţia *de,* dar şi de alte prepoziţii precum *după, la, de la, pe, pentru*): *Avem de învăţat, Mergem la cules căpşuni, Soluţia e pentru omorât gândacii.* Pe de altă parte, supinul poate primi determinările specific verbale.

Acest mod nu are timpuri. Valoarea temporală pe care o poate sugera depinde de cea a verbului predicativ.

N.B. Forma de supin este identică cu forma de participiu, ceea ce este marcat şi în tabele.

Scanned with OKEN Scanner

6.3.4 *Timp*

Timpul este categoria gramaticală care arată momentul în care are loc acțiunea. Acest moment poate fi raportat la momentul vorbirii, caz în care vorbim de un timp absolut, sau poate fi raportat la momentul unei alte acțiuni, vorbind în această situație de un timp relativ (adică legat de un alt moment).

Există trei categorii principale de timpuri gramaticale: prezent, trecut şi viitor. Dacă luăm ca referință momentul desfăşurării vorbirii sau momentul unei alte acțiuni, ceea ce s-a întâmplat înaintea acestei referințe aparține trecutului, ce se petrece în timpul referinței ține de prezent, iar ce se va întâmpla după referință se plasează în viitor.

Modul indicativ, care este modul realității, are cele mai multe timpuri. În continuare, prezentăm semnificația fiecărui timp şi felul în care se formează.

Prezentul indicativului poate fi:

- prezent absolut, care indică o acțiune simultană cu momentul vorbirii: *mănânc* înseamnă că mănânc în timp ce vorbesc.
- prezent istoric sau narativ: *În 1850 se naşte Eminescu.*
- prezent iterativ, care indică o acțiune făcută periodic: *Mă duc zilnic la şcoală.*
- prezent etern, despre acțiuni considerate adevăruri plasate în afara timpului: *Câinii latră, Pământul este rotund, Lăcomia pierde omenia.*
- prezent imperativ: *Laşi orice altceva şi faci ce-ți spun.*
- prezent care exprimă o intenție (realizabilă în viitor): *Îl sun peste o oră.*
- prezent relativ, care exprimă o acțiune simultană cu altă acțiune din trecut: *M-a văzut că plâng,* sau cu una din viitor: *Vei şti când vine.*

Formele flexionare de indicativ prezent sunt forme simple, fără mărci specifice şi fără un mod regulat de formare, aşa încât ele trebuie învățate ca atare.

Imperfectul este unul dintre timpurile trecute ale indicativului. El exprimă o acțiune care durează, simultană cu o altă acțiune din trecut: *M-a sunat când mâncam.* Alte semnificații posibile ale imperfectului sunt:

- imperfect narativ sau descriptiv: *Aici jucam baschet cu prietenii.*
- imperfect iterativ, exprimând o acțiune repetată în trecut: *Se vedeau zilnic.*
- imperfect al irealității. Acesta este, pe de o parte, întâlnit în jocurile copiilor: *Tu erai zmeul şi o furai pe prințesă,* iar pe de altă parte, în condiționalele ireale: *Dacă te străduiai, reuşeai să*

Scanned with OKEN Scanner

faci ceva.
- imperfect al politeţii: *Nu doream să vă deranjez.*
- imperfect a ceea ce urmează unei acţiuni trecute: *Avusese şi el un rol în ceea ce se întâmpla de trei luni încoace.*

Morfologic, imperfectul are forme simple, care se construiesc, cu foarte puţine excepţii (e.g. *a sta, a da*), pe rădăcina infinitivului şi ale căror terminaţii conţin sufixul -**a**- (*mânc-**a**-m*), -**ea**- (*povest-**ea**-m*) sau -**ia**- (*locu-**ia**-m*). Desinenţele personale ale imperfectului sunt:

Pers.	sg.	pl.
1	*-m*	*-m*
2	*-i*	*-ţi*
3	-	*-u*

Perfectul simplu exprimă o acţiune încheiată în trecut. În limba literară momentul săvârşirii acţiunii poate fi recent sau îndepărtat, în timp ce regional (în special în Oltenia), în vorbirea obişnuită, acest timp se foloseşte doar pentru acţiuni foarte recente. De asemenea, în literatură perfectul simplu se foloseşte cu valoare stilistică specială şi în contexte restrictive, bine determinate. De pildă, este des întâlnit în naraţiuni: *Împăratul chemă la sine pe cele trei fiice ale sale,* sau ca incidente la relatări de vorbire directă: – *Ce faci? întrebă el.* Pe de altă parte, verbele momentane, ca *a adormi, a cădea, a se îndrăgosti,* care nu presupun o desfăşurare de durată, se folosesc fără determinări circumstanţiale: *El închise ochii şi aţipi,* pe când verbele durative ca *a iubi, a trăi, a locui, a dormi,* se folosesc totdeauna cu asemenea determinări: *El o iubi până la sfârşitul zilelor.* Perfectul simplu nu se foloseşte pentru verbe noi, împrumutate din alte limbi şi mai cu seamă în domenii specializate, precum *a promulga, a emite, a grefa, a pivota.*

Ca formă, acest timp este simplu. El foloseşte sufixele de infinitiv *-a, -ea* şi *-î* sau sufixele *-u* sau *-se,* precum şi următoarele desinenţe personale:

Pers.	sg.	pl.
1	*-i*	*-răm*
2	*-şi*	*-răţi*
3	-	*-ră*

Este de observat marca specifică a numărului plural *-ră-,* care nu apare decât la perfectul simplu şi la încă un timp perfect (anume la mai mult ca perfect).

Unele forme de perfect simplu la persoana a treia singulár se deosebesc de céle de indicativ prezent doar prin accént: *cântă*

Scanned with OKEN Scanner

(prezent) - *cântă* (perfect simplu), *acúză* (prezent) - *acuză* (perfect simplu). Cum accentul nu este marcat în scris, dezambiguizarea se poate face doar în context, urmărind timpul verbelor din jur care au formă neambiguă. De exemplu în *El începu atunci să cânte şi cântă aşa trei ore* forma *cântă* este de perfect simplu şi se citeşte ca atare (*cântă*), pentru că *începu* este la perfect simplu.

Perfectul compus exprimă o acţiune ce a avut loc şi s-a încheiat în trecut, fie recent, fie într-un timp mai îndepărtat, raportat la momentul vorbirii: *Am aflat un secret.* Uneori acest timp este folosit, în locul timpului mai mult ca perfect, pentru a exprima o acţiune anterioară altei acţiuni, mai cu seamă când nu se doreşte precizarea expresă a cronologiei acţiunilor: *Nu şi-a amintit că i-am spus deja de ce am venit.*

Formele flexionare ale acestui timp sunt compuse – după cum sugerează şi numele timpului – şi sunt construite cu ajutorul auxiliarului *a avea*[1] (vezi Tabelul 1), care specifică persoana şi numărul formei respective. Ele au, aşadar, structura:

***a avea*[1] + participiu**   e.g. *am cântat, ai cântat, a cântat* etc.

Mai mult ca perfectul exprimă o acţiune încheiată înaintea altei acţiuni săvârşite în trecut, deci exprimă un raport de anterioritate faţă de acţiunea de referinţă din trecut: *Profesorul plecase când am ajuns eu* sau *Tocmai mâncasem şi am ieşit să-mi iau ziarul.*

Formele mai mult ca perfectului sunt simple. Ca marcă specifică este sufixul *-se-*, dacă verbul are participiul terminat în *-t* (precedat de o vocală): *plecat* (participiu) – *plecase* (mai mult ca perfect) şi *-sese-* dacă participiul este terminat în *-s* sau *-t* (precedat de o consoană): *rămas – rămăsese, rupt – rupsese.* La aceste sufixe se adaugă următoarele desinenţe:

Pers.	sg.	pl.
1	*-m*	*-răm / -m*
2	*-şi*	*-răţi / -ţi*
3	-	*-ră*

Variantele de persoana I şi a II-a plural fără *-ră-*, de tipul *adunasem* şi *adunaseţi,* sunt învechite, iar forma de persoana I plural este omonimă cu cea de singular, ceea ce poate crea confuzii.

Viitorul exprimă o acţiune care urmează să se întâmple fie după momentul vorbirii – cazul cel mai uzual, fie după o acţiune săvârşită în trecut. Iată câteva exemple de folosire absolută: *De mâine voi lua lecţii de pian* sau *După ce voi citi cartea ţi-o voi da şi ţie.* Este de menţionat că viitorul, ca şi perfectul simplu, impune limitări în

Scanned with OKEN Scanner

utilizarea verbelor durative. Acestea, uneori, nu pot fi folosite la viitor fără determinări. De exemplu, e nefiresc să spunem *După cumpărături, se va plimba;* enunțul devine firesc dacă folosim un complement sau o completivă: *După cumpărături, se va plimba puțin / o oră / până va obosi.* În privința viitorului relativ, raportat la o acțiune trecută, acesta se poate folosi în contexte de genul: *Știam că va veni, Mi-a spus că va suna a doua zi, dar n-a făcut-o* sau *Mi-a fost frică că va afla.*

Acest timp se poate folosi și cu alte semnificații:

- viitor imperativ: *Vei face așa cum îți spun* sau *Se vor lua măsuri urgente.*
- viitor prezumtiv, în limba literară doar cu auxiliarul *a vrea*[2]: *Așa o fi* sau *O vrea să-l lingușesc.*
- viitor de politețe: *Am să vă rog să nu mă uitați* sau *Am să te rog să ieși puțin.*

Viitorul are mai multe tipuri de formare, toate fiind compuse (cu auxiliare, cu cuvinte ajutătoare și chiar cu verbul propriu-zis *a avea*). Aceste tipuri sunt descrise în ceea ce urmează:

a) ***a vrea*[1] + infinitivul prezent** e.g. *voi cânta, vei cânta, va cânta* etc.

Acest tip se folosește cu precădere în limba literară și mai ales în stilul științific sau administrativ, în timp ce în limbajul obișnuit poate părea prețios sau artificial.

b) ***a vrea*[2] + infinitivul prezent** e.g. *oi lucra, ăi lucra* [*de-i lucra*], *o lucra* etc.

Această variantă a tipului a) se folosește în limba vorbită, familiară, mai mult cu o nuanță de nesiguranță: *Dacă o munci cum trebuie, o câștiga și el ceva.*

c) cuvântul ajutător ***o* + conjunctivul prezent** e.g. *o să plec, o să pleci, o să plece* etc.

Acest tip de viitor este cel mai des folosit în exprimări orale și în limbajul familiar. Acest fapt nu înseamnă că nu este literar sau că este mai puțin îngrijit. Dimpotrivă, folosirea viitorului de tipul a) în asemenea contexte poate părea artificială și neadecvată.

Din punct de vedere formal, se observă că variația formelor verbale după persoană și număr o dă conjunctivul, care este un mod personal.

d) verbul ***a avea* + conjunctivul prezent**

În acest tip de viitor, folosit și el în limba vorbită, se folosesc

Scanned with OKEN Scanner

formele obişnuite de indicativ prezent ale verbului *a avea*, obţinându-se o conjugare de tipul: *am să lucrez, ai să lucrezi, are să lucreze, avem să lucrăm, aveţi să lucraţi, au să lucreze.*

Viitorul anterior exprimă o acţiune care are loc înaintea altei acţiuni sau a unui moment oarecare din viitor, de aici şi numele de „anterior": *Nu vom putea lua o decizie, până nu vom fi analizat toate aspectele, Cine nu va fi citit cartea nu o poate povesti, Până dimineaţă îşi va fi făcut efectul.*

Şi acest timp este un timp compus şi are următoarea structură:

a vrea[1 sau 2] **+ *fi* + participiu** e.g. *voi* (sau *oi*) *fi citit, vei* (sau *ăi*) *fi citit, va* (sau *o*) *fi citit* etc.

Până acum am prezentat timpurile specifice indicativului. În ceea ce urmează vom descrie timpurile celorlalte moduri care au forme variabile după această categorie, şi anume conjunctivul, condiţional-optativul, prezumtivul şi infinitivul. Aceste moduri nu au decât câte două timpuri: prezent şi perfect.

Prezentul conjunctivului, prin valoarea specifică a modului, de exprimare a posibilităţii, plasează acţiunile oarecum în viitor: *Să-l aştept?,* sau chiar în afara timpului: *Eu să-l ajut, iar el să-şi bată joc?* În propoziţii subordonate, prezentul conjunctivului creează raporturi de simultaneitate sau de posterioritate cu acţiunea verbului principal: *N-am ştiut cum s-o liniştesc* sau *Plecasem să cumpăr un ziar.*

Formele flexionare ale acestui timp sunt identice cu cele de indicativ prezent pentru persoanele I şi a II-a, singular şi plural, cu excepţia cuvântului ajutător *să: mănânc → să mănânc, plecaţi → să plecaţi.* La persoana a treia, conjunctivul prezent se deosebeşte de indicativ sub două aspecte: a) persoana a treia singular este totdeauna identică cu persoana a treia plural; b) la marea majoritate a verbelor, dacă indicativul prezent de persoana a treia singular se termină în *-ă*, atunci conjunctivul de persoana a treia se termină în *-e* şi invers: *mănâncă* (ind. 3 sg.) → *să mănânce* (conj. 3 sg. şi pl.), *merge → să meargă.* Atragem atenţia că există totuşi verbe, puţine, care nu manifestă această corespondenţă.

Perfectul conjunctivului exprimă o acţiune din trecut, posibilă, dar nerealizată. Faţă de momentul vorbirii, acest timp arată o acţiune anterioară: *Să-i fi cumpărat nişte flori!* Faţă de o altă acţiune din trecut, conjunctivul perfect poate exprima oricare dintre raporturile temporale: anterioritate, simultaneitate sau posterioritate, accentul căzând însă pe faptul că acţiunea respectivă nu s-a realizat: *Nu ştia să fi venit cineva* – anterioritate, *Să fi intervenit în ceartă era riscant* – simultaneitate, *Până să fi venit el acasă, aş fi*

Scanned with OKEN Scanner

pregătit cina – posterioritate.

Formal, acest timp este invariabil după persoană şi număr (determinarea subiectului făcându-se din context) şi are următoarea structură morfologică compusă:

***să* + *fi* + participiu** e.g. *eu să fi ştiut, tu să fi ştiut, el să fi ştiut* etc.

Prezentul condiţional-optativ exprimă o acţiune viitoare: *Aş pleca la munte peste o săptămână* sau una prezentă: *Aş mânca o portocală.* Când este legat de o altă acţiune raportul temporal este de simultaneitate: *Mi-a zis că ar vrea un pahar cu apă* sau de posterioritate: *Mi-a zis că ar pleca la munte peste o săptămână.*

Structura morfologică a formelor de condiţional-optativ prezent este:

***a avea*^{2} + infinitiv** e.g. *aş mânca, ai mânca, ar mânca* etc.

Perfectul condiţional-optativ, ca şi perfectul conjunctivului, exprimă cu precădere acţiuni ireale, care nu au avut, nu au sau nu vor avea loc: *Aş fi plecat la munte peste o săptămână.* Acestea pot fi plasate şi în trecut: *Aş fi participat şi eu* sau în prezent: *Aş fi vrut să vă atrag atenţia că...* În raport cu altă acţiune din trecut, acest timp poate fi folosit pentru exprimarea oricăruia dintre raporturile temporale: *M-am gândit că ar fi fost bine să vă scriu* – anterioritate, *Chiar dacă l-aş fi văzut, nu l-aş fi salutat* – simultaneitate, *Mi-a zis că ar fi plecat la munte peste o săptămână, dar că nu avea bani* – posterioritate.

Formele flexionare ale acestui timp sunt compuse şi au următoarea structură:

***a avea*^{2} + *fi* + participiu** e.g. *aş fi citit, ai fi citit, ar fi citit* etc.

Prezentul prezumtiv poate exprima o acţiune din prezent: *L-o fi durând ceva,* din viitor: *O fi însoţind-o mâine cineva?* sau din afara timpului: *S-o fi câştigând banul mai uşor acolo.* În propoziţii subordonate, acesta exprimă acţiuni simultane sau posterioare faţă de acţiunea principală, care poate fi la trecut: *Mă gândeam că va fi ştiind ce zice.*

Din punct de vedere formal acest timp este alcătuit din următoarele elemente morfologice:

***a vrea*$^{1\ sau\ 2}$ + *fi* + gerunziu** e.g. *voi* (sau *oi*) *fi ştiind, vei* (sau *ăi*) *fi ştiind, va* (sau *o*) *fi ştiind* etc.

Perfectul prezumtiv cu valoare absolută exprimă o acţiune din trecut: *O fi aşteptat el mult şi bine.* Atunci când are valoare relativă poate exprima o acţiune anterioară: *Nu mai ştia dacă l-o fi*

Scanned with OKEN Scanner

felicitat sau nu, simultană: *Se întreba dacă s-o fi trezit în rai,* sau chiar posterioară: *Când ţi-am dat maşina o vei fi folosit la altceva* faţă de acţiunea din propoziţia principală.

Formele acestui timp sunt identice cu cele de viitor anterior al indicativului, având următoarea structură:

a vrea[1 sau 2] **+ *fi* + participiu** e.g. *voi* (sau *oi*) *fi ştiut, vei* (sau *ăi*) *fi ştiut, va* (sau *o*) *fi ştiut* etc.

Prezentul infinitiv este în esenţă fără valori temporale. Acţiunea exprimată de acesta se plasează în timp în funcţie de predicatul propoziţiei. Dacă este însoţit de prepoziţiile *pentru* sau *spre,* ca şi de *până* sau *înainte de,* atunci acţiunea este posterioară celei exprimate de predicat: *A plecat înainte de a ajunge eu.*

Formele de infinitiv prezent sunt forme simple, dar sunt însoţite în aproape toate situaţiile de cuvântul ajutător *a.* În funcţie de terminaţia infinitivului, verbele româneşti se împart în patru mari grupe, numite conjugări (prezentate în secţiunea 6.6).

Perfectul infinitiv exprimă întotdeauna o acţiune trecută. Dacă este însoţit de prepoziţia *până* sau de *înainte de,* exprimă o acţiune posterioară: *Era fericit înainte de a o fi cunoscut.*

Formele acestui timp sunt compuse şi au următoarea structură:

***a* + *fi* + participiu** e.g. *a fi aflat, a fi început, a fi venit.*

Observaţii generale de ordin formal:

1. Formele flexionare de viitor anterior al indicativului şi de perfect ale celorlalte moduri au în structură *fi + participiu.* Participiul apare, de asemenea, în structura formelor de indicativ perfect compus.

2. Forma de infinitiv prezent intră în structura formelor flexionare de indicativ viitor şi de condiţional-optativ prezent.

3. Forma de gerunziu este folosită în conjugarea prezumtivului prezent.

6.3.5 *Diateză*

Diateza exprimă raportul dintre subiectul gramatical şi acţiune. În limba română există două diateze clare: *diateza activă* şi *diateza pasivă.* În literatura de specialitate se vorbeşte şi de o a treia diateză, cea *reflexivă,* dar statutul ei este controversat, iar necesitatea considerării ei ca o diateză distinctă este pusă la îndoială. În ceea ce urmează vom prezenta doar primele două diateze, acestea fiind singurele tratate în cele mai recente lucrări normative.

Diateza activă arată că subiectul gramatical săvârşeşte acţiunea. Şi verbele impersonale (care nu au aşadar subiect), precum *a ninge* sau *a ploua,* sunt considerate la diateza activă. De fapt, această

Scanned with OKEN Scanner

diateză cuprinde toate verbele din dicţionar, adică toate verbele tranzitive, intranzitive şi reflexive (cu excepţia cazului de utilizare reflexiv-pasivă a verbelor) şi coincide cu folosirea lor obişnuită.

N.B. Tabelele de conjugare prezintă formele flexionare verbale la **diateza activă.**

Diateza pasivă, în schimb, arată că subiectul gramatical suferă o acţiune săvârşită de un autor neprecizat sau exprimat prin complementul de agent. Această diateză se poate forma doar de la verbe tranzitive fără pronume reflexiv. Însă nu orice asemenea verb poate fi folosit la diateza pasivă, acesta fiind cazul unor verbe precum *a durea, a avea* (cu excepţia locuţiunii *a avea în vedere*), *a comporta* (cu sensul *a implica, a necesita*).

Trecerea de la diateza activă la diateza pasivă se face transformând complementul direct în subiect, iar subiectul în complement de agent: *Tinerii au organizat întrecerea → Întrecerea a fost organizată de (către) tineri.*

Formal, diateza pasivă se exprimă în două feluri:

a) printr-o formă specifică, distinctă de diateza activă (numită şi formă analitică, pentru că este o formă compusă): ***a fi*** + **participiu adjectival** (acordat cu subiectul) e.g. *Casele sunt construite de către stat;*

b) prin forma reflexiv-pasivă, construită pe diateza activă la care se adaugă pronumele reflexiv în acuzativ: *Casele se construiesc de către stat.* Este de reţinut că verificarea formei de reflexiv-pasiv a unui verb (pentru a o distinge de celelalte tipuri de reflexiv) se face tocmai prin posibilitatea trecerii ei la diateza pasivă construită cu verbul auxiliar *a fi.*

Modurile şi timpurile folosite în diateza pasivă analitică – care coincid în totalitate cu cele de la diateza activă – sunt exprimate prin formele active ale auxiliarului *a fi: să fiu iubit* (pasiv, conjunctiv prezent), *aş fi iubit* (pasiv, condiţional-optativ prezent), *aş fi fost iubit* (pasiv, condiţional-optativ perfect) etc.

Între pasivul cu *a fi* şi reflexivul-pasiv există deosebiri stilistice. Primul este livresc, iar al doilea este popular. Pe de altă parte, pentru că reflexivul-pasiv nu se foloseşte de obicei cu complement de agent, el poate fi încărcat cu unele nuanţe modale, precum necesitatea: *Biletul se compostează la urcarea în autobuz* sau posibilitatea: *Indicatoarele se aşază fie pe dreapta, fie pe stânga străzii.* Din acelaşi motiv, această formă de pasiv este folosită şi în proverbe, sentinţe sau recomandări: *Calul de dar nu se caută la dinţi.*

Pasivul analitic, în special pentru verbele momentane (*a deschide, a închide, a rupe, a strica*), sugerează mai mult o stare ca rezultat al unei acţiuni anterioare: *Uşa este deschisă.* Acest lucru

Scanned with OKEN Scanner

face ca el să fie interpretat mai degrabă ca un predicat nominal (cu verbul copulativ *a fi* şi nume predicativ participial). Această interpretare este exclusă dacă complementul de agent este exprimat: *Uşa este deschisă de vânt.* Se poate constata, pe de altă parte, distincţia dintre rezultat şi acţiunea propriu-zisă şi dacă comparăm pasivul analitic cu reflexivul-pasiv, respectiv *Uşa este deschisă* (*de vânt*) cu *Uşa se deschide.*

6.3.6 *Afirmativ şi negativ*

Forma *afirmativă* a unui verb, numită şi formă *pozitivă,* exprimă o acţiune, o stare, un proces ca având loc. Forma *negativă,* în schimb, exprimă faptul că acţiunea, procesul sau starea denotată de verb nu are loc. Din propoziţia *Ion nu cântă* înţelegem că Ion nu desfăşoară acţiunea exprimată de verbul *a cânta,* fără să ştim, pe de altă parte, ce face Ion de fapt.

Negarea unui verb se face cu ajutorul elementului *nu* (întâlnit şi sub forma *n-,* înainte de unele vocale): *nu ştiusem, n-am văzut;* sau cu ajutorul prefixului *ne-: neştiut, de neimaginat, nevăzând.* Elementul *nu* se foloseşte pentru toate modurile şi timpurile verbului, cu excepţia modurilor nepersonale participiu, supin şi gerunziu. În cazul acestor trei moduri se foloseşte întotdeauna prefixul *ne-.* Între prefixul *ne-* şi verb se poate intercala elementul *mai: nemaiştiut, de nemaiimaginat, nemaivăzând.*

Pe toată paradigma verbului, cu excepţia imperativului, formele flexionare negative sunt identice cu cele afirmative (bineînţeles, făcându-se abstracţie de elementul de negaţie). Forma negativă de imperativ persoana a doua singular se deosebeşte de cea afirmativă şi coincide cu forma de infinitiv: *fă* (afirmativ) – *nu face* (negativ), *zi* – *nu zice, pleacă* – *nu pleca.* Din cauza acestei diferenţe, în tabelele de conjugare modul imperativ este singurul pentru care sunt specificate categoriile gramaticale afirmativ şi negativ.

6.4 Acordul cu subiectul

Verbele (predicative, auxiliare şi copulative) la moduri personale se acordă cu forma subiectului în persoană şi număr, iar la participiu (adjectival sau din diateza pasivă) în gen şi număr (şi eventual în caz). Acest tip de acord se numeşte acord gramatical sau formal.

6.4.1 *Acordul în persoană*

Subiectul exprimat prin pronume personal are aceeaşi persoană şi număr cu predicatul. Dacă subiectul este exprimat prin altceva decât pronume personal, de pildă prin alte tipuri de pronume,

Scanned with OKEN Scanner

substantive, verbe la infinitiv sau la supin, atunci predicatul este la persoana a treia: *Nu oricine face asta, Merele s-au stricat, A munci este o datorie.*

Dacă colectivitatea denotată de subiect îl include pe vorbitor sau pe interlocutor, predicatul este la persoana întâi sau, respectiv, a II-a: *Ori toți să muriți, ori toți să scăpăm, Majoritatea vom pleca acasă, Toți ocupanții acestui birou vă mutați dincolo.* Pe aceeași linie, subiectele multiple (adică cele formate din două sau mai multe elemente coordonate) care conțin pronume de persoana I și/sau a II-a se acordă în primul rând cu persoana I: *Tu, eu și Ion facem echipă bună,* apoi (dacă nu există persoana I) cu persoana a II-a: *Tu și colegii tăi veniți mâine.*

6.4.2 *Acordul în număr*

Subiectul (unic) la plural și cel multiplu impun acordul la plural: *Merele sunt coapte, Tu și eu venim des aici.*

Subiectul multiplu prezintă totuși câteva excepții de la această regulă, după cum se poate vedea în ceea ce urmează.

Dacă termenii unui subiect multiplu se referă la aceeași ființă sau la același lucru, acordul se face la singular: *Mama și (totodată) profesoara mea mi-a dat o educație aleasă, Onoarea și cinstea m-a întărit, Nimeni și nimic nu mă poate convinge.*

Când termenii subiectului multiplu sunt coordonați prin *sau, fie, ori* (coordonare disjunctivă) predicatul este la singular, dacă termenii se exclud: *Boierul sau locțiitorul lui, arendașul, e stăpânul satului, Profesorul sau elevul a greșit?* Dacă termenii nu se exclud este permis și acordul la plural: *Mama sau tata nu pot* (sau *nu poate*) *accepta asta.* Același tip de acord este admis și în cazul coordonării cu *nici: Nici el, nici ea n-a venit,* care este la fel de corect ca și acordul formal, la plural: *Nici el, nici ea n-au venit.*

Termenii legați prin prepoziția *cu* sau locuțiuni prepoziționale terminate cu această prepoziție (e.g. *împreună cu, și cu*) pot forma (prin coordonare copulativă) un subiect multiplu, caz în care verbul este la plural: *Mama împreună cu tata mi-au adus un dar, Ion cu Maria îmi spuseseră deja.* Pe de altă parte, termenii astfel introduși pot să nu facă corp comun cu subiectul în participarea la acțiune, ci să exprime o asociere cu acesta. În această situație acordul se face la singular: *Ion a vizitat orașul cu Maria; El, împreună cu susținătorii lui, a venit la București să protesteze.*

Un caz similar cu cel anterior este acordul diferit după cum termenul introdus de *ca și* este complement de mod comparativ: *El, ca și tine, a înțeles tot* sau face parte din subiectul multiplu: *El, ca și tine ați înțeles tot.*

Dacă termenii subiectului multiplu sunt substantive

Scanned with OKEN Scanner

nearticulate la singular, atunci predicatul este şi el la singular: *Ploaie şi vânt a mai fost, Unt şi margarină se găseşte din belşug.* Tot la singular este şi predicatul format dintr-un verb impersonal al cărui subiect este exprimat prin verbe la supin sau la infinitiv: *E uşor de citit şi de scris, Nu se cuvine a spune şi a răspândi asemenea vorbe.*

6.4.3 *Acordul în gen*

Acest tip de acord se aplică participiului, când predicatul este la diateza pasivă sau când participiul este nume predicativ sau atributul unui substantiv. Probleme de acord ridică, însă, doar prezența subiectului multiplu. În această situație se aplică următoarele reguli:

Dacă subiectul multiplu conține un nume de ființă masculin, acesta impune genul: *Fiul meu şi surorile sale au rămas muți de uimire.*

Când subiectul multiplu conține nume de lucruri, atunci tipurile de acord sunt mult mai diferite. Prezentăm în continuare situațiile posibile.

a) Dacă subiectul multiplu conține nume de lucruri la neutru şi feminin (indiferent de numărul gramatical al acestora), atunci participiul este la neutru plural: *Gardul şi poarta sunt văruite, Porțile şi gardul sunt văruite.*

b) Numele de lucruri la masculin singular şi feminin (indiferent de număr) impun acord la feminin plural: *Poarta şi peretele sunt văruite, Porțile şi peretele sunt văruite.*

Când substantivul masculin este la plural, acordul în gen se face cu cel mai apropiat (numărul fiind întotdeauna la plural): *Pereții şi poarta sunt văruite, Porțile şi pereții sunt văruiți.*

c) Numele de lucruri la masculin singular şi neutru (indiferent de număr) impun acord la neutru plural: *Gardurile şi peretele sunt văruite, Peretele şi gardul sunt văruite.*

Când substantivul masculin este la plural şi cel neutru la singular, acordul se face cu masculin plural: *Pereții şi gardul sunt văruiți.*

Când substantivul masculin este la plural şi cel neutru tot la plural, predicatul se acordă cu cel mai apropiat: *Pereții şi gardurile sunt văruite, Gardurile şi pereții sunt văruiți.*

6.4.4 *Excepții de la regulile acordului*

În anumite situații, precum cele prezentate mai jos, următoarele tipuri de acord între subiect şi predicat sunt tolerate în limbă (foarte puține reprezentând chiar norma). Ele sunt excepții de la regulile acordului, deoarece nu mai există concordanță de formă între subiect

şi predicat, mai ales în ceea ce priveşte numărul. În schimb, predicatul preia forma altor elemente ale propoziţiei care se impun fie prin înţelesul lor, fie prin poziţia lor în propoziţie.

6.4.4.1 *Acordul după înţeles.*

Acest tip de acord presupune acordul predicatului nu cu forma subiectului, ci cu înţelesul său. Acest tip de acord se aplică în special în cazul substantivelor care denumesc o parte a unui grup sau o cantitate de obiecte care se pot număra (*majoritate, parte, jumătate, sfert, mulţime*) şi presupune impunerea formei de plural predicatului după înţelesul de pluralitate al substantivelor respective. De pildă, se poate spune *Majoritatea elevilor au sosit* şi chiar *Majoritatea au sosit* înţelegându-se că elevii sunt de fapt cei care au sosit. După acelaşi mecanism se poate spune *O parte (dintre elevi) au sosit* sau *Un sfert (dintre lucrători) au încetat munca.*

Tot un acord după înţeles apare în exemplul următor: *Trec pe aici tot felul de oameni.* De data aceasta însă acordul cu pluralul este obligatoriu, deoarece *oameni* este de fapt subiectul logic, iar *tot felul (de)* este în realitate atributul său.

O altă situaţie frecventă de acord după înţeles este cea în care subiectul este exprimat prin titluri de lucrări, de formaţii sau de asociaţii. Dacă titlul respectiv este la plural, acordul se poate face atât la plural *„Sarmalele reci" s-au impus în muzica rock,* cât şi la singular *„Sarmalele reci" s-a impus în muzica rock,* subînţelegându-se *Formaţia „Sarmalele reci" s-a impus...*

6.4.4.2 *Acordul prin atracţie.*

Acest tip de acord este acordul impus predicatului de cuvântul cel mai apropiat lui. Situaţia cea mai frecventă în care acest tip de acord nu este considerat o greşeală este aceea în care predicatul este urmat de un subiect multiplu format prin coordonarea a doi sau mai mulţi termeni la singular. În acest caz, predicatul se poate acorda cu singularul: *L-a distrus ploaia şi vântul, Vine mama şi tata, Pe lac tremura lumina lunii şi focul stelelor.*

Atragem atenţia că situaţiile prezentate aici nu sunt considerate greşeli, însă de multe ori se întâlnesc la vorbitori cazuri de acord după înţeles sau prin atracţie complet greşite. De aceea, aceste tipuri de acord trebuie evitate.

6.5 Complexul verbal

Complexul verbal este un pachet de elemente care stau în imediata vecinătate a unui verb (aflat la o formă verbală simplă) şi contribuie la realizarea unor moduri sau timpuri ale acestuia, ale unor nuanţe aspectuale sau modale sau dau informaţii, dacă este

cazul, despre tipul de complement: direct sau indirect, pe care îl poate primi verbul respectiv. Această noțiune este definită de noi cu scopul de a cuprinde în ceea ce se numeşte formă flexionară compusă şi celelalte elemente care gravitează în jurul verbului în afară de auxiliarele şi cuvintele ajutătoare deja menționate. Mai precis, elementele componente ale unui complex verbal sunt auxiliarele, mărcile de infinitiv şi conjunctiv: *a* şi *să*, negația *nu*, dar şi adverbele *cam, mai, prea, şi, tot*, precum şi formele atone ale pronumelor personale şi reflexive. Toate aceste elemente, dacă apar (nefiind obligatoriu să apară toate odată), se aşază în complexul verbal într-o ordine strictă şi nimic altceva nu poate fi intercalat între ele. Acesta este şi motivul pentru care complexul verbal este văzut ca un pachet compact de elemente.

Structura maximală a complexului verbal (cea minimală fiind alcătuită doar din verb) presupune aşezarea elementelor amintite în următoarea succesiune:

1) {***să, a***} ***nu*** **Pron Aux Adv *fi* Verb**

unde,

- între acolade sunt aşezate elementele care concurează pe aceeaşi poziție, excluzându-se reciproc;
- **Pron** stă pentru orice pronume aton, personal sau reflexiv;
- **Aux** stă pentru orice auxiliar;
- **Adv** poate fi unul sau chiar două dintre adverbele *cam, mai, prea, şi, tot;*
- **Verb** este verbul propriu-zis, la o formă simplă.

Exemple: *să nu o mai fi văzut, a nu o mai fi văzut, l-aş mai fi aşteptat, nu l-a cam prea vizitat, ne va* (sau *ne-o*) *mai fi cunoscând.*

Excepții de la ordinea de mai sus fac:

a) pronumele aton feminin singular acuzativ *-o*, care se plasează întotdeauna după Verb dacă acesta este la participiu, la gerunziu sau la infinitiv şi complexul verbal conține un auxiliar: *am tot aşteptat-o, va mai fi cunoscând-o, nu aş mai vedea-o.*

b) verbele la imperativul afirmativ şi la gerunziu care permit doar structura Verb-Pron: *bate-l, bătându-l.* Se observă că gerunziul capătă un *-u-* ajutător înaintea unui pronume care începe cu o consoană.

c) cazurile, relativ rare, de inversiune, când structura este Verb-Pron-Aux: *plecat-am, săvârşitu-s-a, vedea-te-aş.*

Pe lângă structura de la 1) mai există în limba română o structură aplicabilă formelor speciale de indicativ viitor care se construiesc cu conjunctivul:

2) ***nu*** {***o***, **Aux**} ***să*** **Pron Adv Verb**

Exemple: *nu o să ne mai vadă, nu am s-o tot aştept*

6.6 Tipuri de conjugări

Verbele româneşti se grupează în patru clase flexionare mari, numite conjugări, după sufixul infinitivului prezent (numit de aceea şi caracteristica conjugării) şi după cum apare acest sufix în forma de indicativ prezent persoana a doua plural.

Conjugarea	Infinitiv	Ind. prez. 2 pl.	
I	-a	-aţi	*a lucra, a pleca, a studia, a veghea*
II	-ea	-éţi	*a cădea, a plăcea, a vedea, a vrea*
III	-e	-eţi	*a bate, a decide, a merge, a pune*
IV	-i sau -î	-íţi sau -âţi	*a fugi, a fâsâi sau a coborî, a hotărî*

Forma de indicativ prezent persoana a doua plural este relevantă pentru delimitarea în conjugări, pentru a clasifica corect, pe de o parte, verbe precum *a îngenunchea, a veghea, a deochea,* iar pe de alta *a crea, a agrea, a suplea.* Toate aceste verbe (şi cele similare lor) sunt de conjugarea I. Deşi ele se termină la infinitiv în *-ea,* sufixul propriu-zis de infinitiv este doar *-a.* În cazul primului grup de exemple, litera *e* din *-ea* este doar o expresie grafică a unui fenomen de pronunţie (numit palatalizare) a grupurilor consonantice *che, chi, ghe, ghi,* iar în al doilea grup *-ea* se pronunţă bisilabic (sau în hiat) *cre-a, agre-a, suple-a* şi de aceea *-e* aparţine de fapt rădăcinii, nu sufixului de infinitiv.

Conjugarea I şi a IV-a sunt cele mai bogate şi productive, prin aceea că atrag cele mai multe dintre verbele noi, împrumutate sau formate în limba română. Cea mai săracă şi neproductivă este conjugarea a II-a. Tot neproductivă, dar destul de bogată este conjugarea a III-a. Aceste două conjugări acoperă în special verbele moştenite din latină şi neologismele din limbile romanice adaptate după modelul verbelor moştenite.

Unele verbe au variante de conjugare (cu acelaşi sens), dintre care doar una este literară (cu puţine excepţii, cum este *a datora / a datori* admise amândouă în normă). Iată câteva exemple:

– *a decerna, a preceda, a succeda* (variante învechite *a decerne, a precede, a succede*); *a accede, a concede* (variante neliterare *a acceda, a conceda*);

– *a curăţa, a tărăgăna, a se învecina* (regional *a curăţi, a tărăgăni, a se învecini*); *a dizolva, a prefera, a rezolva* (învechit *a dizolvi, a preferi, a rezolvi*).

Există şi verbe cu variante de conjugare greşite, de pildă *a apare, a place, a încape* în loc de *a apărea, a plăcea, a încăpea.* Pentru o listă mai detaliată a acestor tipuri de greşeli facem trimitere la lucrările de gramatică normativă.

Scanned with OKEN Scanner

Alte perechi de verbe au sensuri diferite în funcție de conjugare, de exemplu *a alunga* „a izgoni“ şi *a alungi* „a prelungi, a întinde“; *a îndesa* „a îngrămădi“ şi *a îndesi* „a face frecvent“; *a înflora* „a împodobi cu flori“ şi *a înflori* „a face flori“.

În cadrul fiecărei conjugări există mai multe subclase de conjugare, numite şi paradigme, caracterizate prin sufixe şi desinențe specifice. Unele verbe pot admite variante de paradigme (cu acelaşi sens), cum ar fi *a degaja* „a emana“: *degajă / degajează, a mântui* „a salva“: *mântuie / mântuieşte, a şovăi: şovăie / şovăieşte.* În alte situații, variantele de paradigme corespund unor sensuri diferite: *acordă* „dă“ şi *acordează* (un instrument), *concură* „converge, tinde spre...“ şi *concurează* „a participa la un concurs“, *contractă* „se strânge“ şi *contractează* „încheie un contract“, *ordonă* „porunceşte“ şi *ordonează* „pune în ordine“, *reflectă* „oglindeşte“ şi *reflectează* „meditează“, *toarnă* (un lichid) şi *turnează* (un film).

Verbele defective sunt verbele care nu au paradigma flexionară completă. Unele verbe nu se folosesc la imperativ (acesta fiind înlocuit cu conjunctivul): *a putea, a şti, a vrea, a zăcea.* Pe de altă parte, unele verbe noi nu au timpuri trecute (nici simple, nici compuse), uneori nici gerunziu. Ele sunt în special de conjugarea a III-a: *a accede, a concede, a converge, a desfide, a diverge, a (sub)divide, a inflige.* În aceeaşi situație este verbul vechi *a rage* care nu are participiu şi nici timpuri perfecte. Alte verbe, ca *a radiofica* nu e folosit la indicativ şi conjunctiv prezent.

II. TABELE DE CONJUGARE A VERBELOR-TIP

Tabele particulare:

Tabele cu terminații verbale:

Scanned with OKEN Scanner

1. A AVEA

INDICATIV

Pers. şi număr	Prezent	Imperfect	Perfect simplu	Perfect compus
1S *eu*	am	aveam	avui / avusem	am avut
2S *tu*	ai	aveai	avuşi / avuseşi	ai avut
3S *el/ea*	are	avea	avu / avuse	a avut
1P *noi*	avem	aveam	avurăm / avuserăm	am avut
2P *voi*	aveţi	aveaţi	avurăţi / avuserăţi	aţi avut
3P *ei/ele*	au	aveau	avură / avuseră	au avut

Pers. şi număr	Mai mult ca perfect	Viitor	Viitor anterior
1S *eu*	avusesem	voi avea	voi fi avut
2S *tu*	avuseseşi	vei avea	vei fi avut
3S *el/ea*	avusese	va avea	va fi avut
1P *noi*	avuseserăm	vom avea	vom fi avut
2P *voi*	avuseserăţi	veţi avea	veţi fi avut
3P *ei/ele*	avuseseră	vor avea	vor fi avut

CONJUNCTIV / PREZUMTIV

Pers. şi număr	Conjunctiv Prezent	Conjunctiv Perfect	Prezumtiv Prezent	Prezumtiv Perfect
1S *eu*	să am	să fi avut	voi fi având	voi fi avut
2S *tu*	să ai	să fi avut	vei fi având	vei fi avut
3S *el/ea*	să aibă	să fi avut	va fi având	va fi avut
1P *noi*	să avem	să fi avut	vom fi având	vom fi avut
2P *voi*	să aveţi	să fi avut	veţi fi având	veţi fi avut
3P *ei/ele*	să aibă	să fi avut	vor fi având	vor fi avut

CONDIŢIONAL-OPTATIV

Pers. şi număr	Prezent	Perfect
1S *eu*	aş avea	aş fi avut
2S *tu*	ai avea	ai fi avut
3S *el/ea*	ar avea	ar fi avut
1P *noi*	am avea	am fi avut
2P *voi*	aţi avea	aţi fi avut
3P *ei/ele*	ar avea	ar fi avut

INFINITIV

Prezent	Perfect
a avea	a fi avut

GERUNZIU

având

IMPERATIV

Pers. şi număr	Afirmativ	Negativ
2S *tu*	ai	nu avea
2P *voi*	aveţi	nu aveţi

PARTICIPIU şi SUPIN

avut

PARTICIPIU ADJECTIVAL

m.-n. sg.	avut
f. sg.	avută
m. pl.	avuţi
f.-n. pl.	avute

Scanned with OKEN Scanner

INDICATIV

Pers. și număr	Prezent	Imperfect	Perfect simplu	Perfect compus
1S *eu*	sunt / -s	eram	fusei / fui	am fost
2S *tu*	ești	erai	fuseși / fuși	ai fost
3S *el/ea*	este / e / -i	era	fuse / fu	a fost
1P *noi*	suntem	eram	fuserăm / furăm	am fost
2P *voi*	sunteți	erați	fuserăți / furăți	ați fost
3P *ei/ele*	sunt / -s	erau	fuseră / fură	au fost

Pers. și număr	Mai mult ca perfect	Viitor	Viitor anterior
1S *eu*	fusesem	voi fi	voi fi fost
2S *tu*	fuseseși	vei fi	vei fi fost
3S *el/ea*	fusese	va fi	va fi fost
1P *noi*	fuseserăm	vom fi	vom fi fost
2P *voi*	fuseserăți	veți fi	veți fi fost
3P *ei/ele*	fuseseră	vor fi	vor fi fost

CONJUNCTIV / PREZUMTIV

Pers. și număr	Conjunctiv Prezent	Conjunctiv Perfect	Prezumtiv Prezent	Prezumtiv Perfect
1S *eu*	să fiu	să fi fost	voi fi fiind	voi fi fost
2S *tu*	să fii	să fi fost	vei fi fiind	vei fi fost
3S *el/ea*	să fie	să fi fost	va fi fiind	va fi fost
1P *noi*	să fim	să fi fost	vom fi fiind	vom fi fost
2P *voi*	să fiți	să fi fost	veți fi fiind	veți fi fost
3P *ei/ele*	să fie	să fi fost	vor fi fiind	vor fi fost

CONDIȚIONAL-OPTATIV

Pers. și număr	Prezent	Perfect
1S *eu*	aș fi	aș fi fost
2S *tu*	ai fi	ai fi fost
3S *el/ea*	ar fi	ar fi fost
1P *noi*	am fi	am fi fost
2P *voi*	ați fi	ați fi fost
3P *ei/ele*	ar fi	ar fi fost

IMPERATIV

Pers. și număr	Afirmativ	Negativ
2S *tu*	fii	nu fi
2P *voi*	fiți	nu fiți

INFINITIV

Prezent	Perfect
a fi	a fi fost

GERUNZIU

fiind

PARTICIPIU ȘI SUPIN

fost

PARTICIPIU ADJECTIVAL

m.-n. sg.	fost
f. sg.	fostă
m. pl.	foști
f.-n. pl.	foste

Scanned with OKEN Scanner

3. A IUBI

Conjugare-tip pentru diateza pasivă

INDICATIV

Pers. și număr	Prezent	Imperfect	Perfect simplu	Perfect compus
1S *eu*	sunt iubit	eram iubit	fusei / fui iubit	am fost iubit
2S *tu*	ești iubit	erai iubit	fuseși / fuși iubit	ai fost iubit
3S *el/ea*	este iubit	era iubit	fuse / fu iubit	a fost iubit
1P *noi*	suntem iubiți	eram iubiți	fuserăm / furăm iubiți	am fost iubiți
2P *voi*	sunteți iubiți	erați iubiți	fuserăți / furăți iubiți	ați fost iubiți
3P *ei/ele*	sunt iubiți	erau iubiți	fuseră / fură iubiți	au fost iubiți

Pers. și număr	Mai mult ca perfect	Viitor	Viitor anterior
1S *eu*	fusesem iubit	voi fi iubit	voi fi fost iubit
2S *tu*	fuseseși iubit	vei fi iubit	vei fi fost iubit
3S *el/ea*	fusese iubit	va fi iubit	va fi fost iubit
1P *noi*	fuseserăm iubiți	vom fi iubiți	vom fi fost iubiți
2P *voi*	fuseserăți iubiți	veți fi iubiți	veți fi fost iubiți
3P *ei/ele*	fuseseră iubiți	vor fi iubiți	vor fi fost iubiți

CONJUNCTIV / **PREZUMTIV**

Pers. și număr	Conjunctiv Prezent	Conjunctiv Perfect	Prezumtiv Prezent	Prezumtiv Perfect
1S *eu*	să fiu iubit	să fi fost iubit	voi fi fiind iubit	voi fi fost iubit
2S *tu*	să fii iubit	să fi fost iubit	vei fi fiind iubit	vei fi fost iubit
3S *el/ea*	să fie iubit	să fi fost iubit	va fi fiind iubit	va fi fost iubit
1P *noi*	să fim iubiți	să fi fost iubiți	vom fi fiind iubiți	vom fi fost iubiți
2P *voi*	să fiți iubiți	să fi fost iubiți	veți fi fiind iubiți	veți fi fost iubiți
3P *ei/ele*	să fie iubiți	să fi fost iubiți	vor fi fiind iubiți	vor fi fost iubiți

CONDIȚIONAL-OPTATIV

Pers. și număr	Prezent	Perfect
1S *eu*	aș fi iubit	aș fi fost iubit
2S *tu*	ai fi iubit	ai fi fost iubit
3S *el/ea*	ar fi iubit	ar fi fost iubit
1P *noi*	am fi iubiți	am fi fost iubiți
2P *voi*	ați fi iubiți	ați fi fost iubiți
3P *ei/ele*	ar fi iubiți	ar fi fost iubiți

INFINITIV

Prezent	Perfect
a fi iubit / iubiți	a fi fost iubit / iubiți

GERUNZIU

fiind iubit / iubiți

PARTICIPIU ADJECTIVAL

m.-n. sg. iubit
f. sg. iubită
m. pl. iubiți
f.-n. pl. iubite

IMPERATIV

Pers. și număr	Afirmativ	Negativ
2S *tu*	fii iubit	nu fi iubit
2P *voi*	fiți iubiți	nu fiți iubiți

PARTICIPIU și SUPIN

iubit

Scanned with OKEN Scanner

INDICATIV

Pers. şi număr	Prezent	Imperfect	Perfect simplu	Perfect compus
1S *eu*	mă căiesc	mă căiam	mă căii	m-am căit
2S *tu*	te căieşti	te căiai	te căişi	te-ai căit
3S *el/ea*	se căieşte	se căia	se căi	s-a căit
1P *noi*	ne căim	ne căiam	ne căirăm	ne-am căit
2P *voi*	vă căiţi	vă căiaţi	vă căirăţi	v-aţi căit
3P *ei/ele*	se căiesc	se căiau	se căiră	s-au căit

Pers. şi număr	Mai mult ca perfect	Viitor	Viitor anterior
1S *eu*	mă căisem	mă voi căi	mă voi fi căit
2S *tu*	te căiseşi	te vei căi	te vei fi căit
3S *el/ea*	se căise	se va căi	se va fi căit
1P *noi*	ne căiserăm	ne vom căi	ne vom fi căit
2P *voi*	vă căiserăţi	vă veţi căi	vă veţi fi căit
3P *ei/ele*	se căiseră	se vor căi	se vor fi căit

CONJUNCTIV / PREZUMTIV

Pers. şi număr	Conjunctiv Prezent	Conjunctiv Perfect	Prezumtiv Prezent	Prezumtiv Perfect
1S *eu*	să mă căiesc	să mă fi căit	mă voi fi căind	mă voi fi căit
2S *tu*	să te căieşti	să te fi căit	te vei fi căind	te vei fi căit
3S *el/ea*	să se căiască	să se fi căit	se va fi căind	se va fi căit
1P *noi*	să ne căim	să ne fi căit	ne vom fi căind	ne vom fi căit
2P *voi*	să vă căiţi	să vă fi căit	vă veţi fi căind	vă veţi fi căit
3P *ei/ele*	să se căiască	să se fi căit	se vor fi căind	se vor fi căit

CONDIŢIONAL-OPTATIV

Pers. şi număr	Prezent	Perfect
1S *eu*	m-aş căi	m-aş fi căit
2S *tu*	te-ai căi	te-ai fi căit
3S *el/ea*	s-ar căi	s-ar fi căit
1P *noi*	ne-am căi	ne-am fi căit
2P *voi*	v-aţi căi	v-aţi fi căit
3P *ei/ele*	s-ar căi	s-ar fi căit

INFINITIV

Prezent	Perfect
a se căi	a se fi căit

GERUNZIU

căindu-mă/-te/-se...

PARTICIPIU ADJECTIVAL

m.-n. sg.	căit
f. sg.	căită
m. pl.	căiţi
f.-n. pl.	căite

IMPERATIV

Pers. şi număr	Afirmativ	Negativ
2S *tu*	căieşte-te	nu te căi
2P *voi*	căiţi-vă	nu vă căiţi

PARTICIPIU şi SUPIN

căit

Scanned with OKEN Scanner

5. Terminațiile verbelor de conjugarea I

Verbele de conjugarea I sunt cele terminate în **-a.** Terminațiile din tabel se adaugă la rădăcina obținută prin îndepărtarea, de la forma de infinitiv a verbului (regăsită ca intrare în dicționar), a terminației **-a** (la grupele 1-12) și a grupului **-ea** (la 13 și 14).

Verbele acestei conjugări se împart în 14 grupe, numerotate în tabel în mod corespunzător.

Semnul **Ø** indică terminația nulă, ceea ce înseamnă că la rădăcina obținută ca mai sus nu se adaugă nimic.

		INDICATIV *Prezent*													
↓ Pers.	Grupă →	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1S	eu	ez	ez		i	Ø	Ø		u	au	au	au		ez	i
2S	tu	ezi	ezi		i	Ø	i		i	ai	ei	ai		ezi	i
3S	el / ea	ează	ază		e	e	ă		ă	ă	a	ă		ează	e
1P	noi	ăm	em		em	em	ăm		ăm	ăm	ăm	ăm		em	em
2P	voi	ați	ați		ați	ați	ați		ați	ați	ați	ați		eați	eați
3P	ei / ele	ează	ază		e	e	ă		ă	au	au	au		ează	e

		INDICATIV *Imperfect*													
↓ Pers.	Grupă →	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1S	eu	am										eam			
2S	tu	ai										eai			
3S	el / ea	a										ea			
1P	noi	am										eam			
2P	voi	ați										eați			
3P	ei / ele	au										eau			

		INDICATIV *Perfect simplu*													
↓ Pers.	Grupă →	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1S	eu	ai	ai				ai					ui		eai	
2S	tu	ași	ași				ași					uși		eași	
3S	el / ea	ă	e				ă					u		e	
1P	noi	arăm	arăm				arăm					urăm		earăm	
2P	voi	arăți	arăți				arăți					urăți		earăți	
3P	ei / ele	ară	ară				ară					ură		eară	

Scanned with OKEN Scanner

INDICATIV *Mai mult ca perfect*

↓ Pers.	Grupă →	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1S	eu	asem										usem		easem	
2S	tu	aseşi										useşi		easeşi	
3S	el / ea	ase										use		ease	
1P	noi	aserăm										userăm		easerăm	
2P	voi	aserăți										userăți		easerăți	
3P	ei / ele	aseră										useră		easeră	

CONJUNCTIV *Prezent*

↓ Pers.	Grupă →	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1S	eu	ez	ez		i	Ø	Ø	Ø	u	au	au	au		ez	i
2S	tu	ezi	ezi		i	Ø	i	i	i	ai	ei	ai		ezi	i
3S	el / ea	eze	eze		e	e	e	ă	e	ea	a	ea		eze	e
1P	noi	ăm	em		em	em	ăm	ăm	ăm	ăm	ăm	ăm		em	em
2P	voi	ați	ați		ați	ați	ați	ați	ați	ați	ați	ați		eați	eați
3P	ei / ele	eze	eze		e	e	e	ă	e	ea	a	ea		eze	e

IMPERATIV *Afirmativ*

↓ Pers.	Grupă →	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2S	tu	ează	ază		e		ă				a	ai	ă	ează	e
2P	voi	ați												eați	

GERUNZIU

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ând	ind	nd	ind	nd	ând							ind	

PARTICIPIU

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
at												eat	

Verbe-tip pentru fiecare grupă:

1. a lucra **6**
2. a studia **10**
3. a ardeia **11**
4. a speria **12**
5. a încuia **13**
6. a acuza **17**
7. a preceda **53**
8. a umbla **55**
9. a reda **57**
10. a lua **58**
11. a sta **59**
12. a da **60**
13. a veghea **61**
14. a deochea **62**

6. A LUCRA

Conjugarea I, Grupa 1

INDICATIV

Pers. şi număr	Prezent	Imperfect	Perfect simplu	Perfect compus
1S *eu*	lucrez	lucram	lucrai	am lucrat
2S *tu*	lucrezi	lucrai	lucraşi	ai lucrat
3S *el/ea*	lucrează	lucra	lucră	a lucrat
1P *noi*	lucrăm	lucram	lucrarăm	am lucrat
2P *voi*	lucraţi	lucraţi	lucrarăţi	aţi lucrat
3P *ei/ele*	lucrează	lucrau	lucrară	au lucrat

Pers. şi număr	Mai mult ca perfect	Viitor	Viitor anterior
1S *eu*	lucrasem	voi lucra	voi fi lucrat
2S *tu*	lucraseşi	vei lucra	vei fi lucrat
3S *el/ea*	lucrase	va lucra	va fi lucrat
1P *noi*	lucraserăm	vom lucra	vom fi lucrat
2P *voi*	lucraserăţi	veţi lucra	veţi fi lucrat
3P *ei/ele*	lucraseră	vor lucra	vor fi lucrat

CONJUNCTIV

Pers. şi număr	Prezent	Perfect
1S *eu*	să lucrez	să fi lucrat
2S *tu*	să lucrezi	să fi lucrat
3S *el/ea*	să lucreze	să fi lucrat
1P *noi*	să lucrăm	să fi lucrat
2P *voi*	să lucraţi	să fi lucrat
3P *ei/ele*	să lucreze	să fi lucrat

PREZUMTIV

Prezent	Perfect
voi fi lucrând	voi fi lucrat
vei fi lucrând	vei fi lucrat
va fi lucrând	va fi lucrat
vom fi lucrând	vom fi lucrat
veţi fi lucrând	veţi fi lucrat
vor fi lucrând	vor fi lucrat

CONDIŢIONAL-OPTATIV

Pers. şi număr	Prezent	Perfect
1S *eu*	aş lucra	aş fi lucrat
2S *tu*	ai lucra	ai fi lucrat
3S *el/ea*	ar lucra	ar fi lucrat
1P *noi*	am lucra	am fi lucrat
2P *voi*	aţi lucra	aţi fi lucrat
3P *ei/ele*	ar lucra	ar fi lucrat

INFINITIV

Prezent	Perfect
a lucra	a fi lucrat

GERUNZIU

lucrând

PARTICIPIU ADJECTIVAL

m.-n. sg. lucrat

f. sg. lucrată

m. pl. lucraţi

f.-n. pl. lucrate

IMPERATIV

Pers. şi număr	Afirmativ	Negativ
2S *tu*	lucrează	nu lucra
2P *voi*	lucraţi	nu lucraţi

PARTICIPIU şi SUPIN

lucrat

Scanned with OKEN Scanner

7. A CREA

Conjugarea I, Grupa 1

Unele forme conțin doi de **e**, de pildă **creez**, unde primul aparține rădăcinii **cre-**, iar al doilea terminației **-ez**: **cre-ez**. Se poate lua ca model **a lucra**: pentru forma la care **a lucra** conține un **e**, **a crea** va conține doi de **e** (ex. **lucrează** → **creează**, dar **lucram** → **cream**).

INDICATIV

Pers. și număr	Prezent	Imperfect	Perfect simplu	Perfect compus
1S *eu*	creez	cream	creai	am creat
2S *tu*	creezi	creai	creași	ai creat
3S *el/ea*	creează	crea	creă	a creat
1P *noi*	creăm	cream	crearăm	am creat
2P *voi*	creați	creați	crearăți	ați creat
3P *ei/ele*	creează	creau	creară	au creat

Pers. și număr	Mai mult ca perfect	Viitor	Viitor anterior
1S *eu*	creasem	voi crea	voi fi creat
2S *tu*	creaseși	vei crea	vei fi creat
3S *el/ea*	crease	va crea	va fi creat
1P *noi*	creaserăm	vom crea	vom fi creat
2P *voi*	creaserăți	veți crea	veți fi creat
3P *ei/ele*	creaseră	vor crea	vor fi creat

CONJUNCTIV / PREZUMTIV

Pers. și număr	Conjunctiv Prezent	Conjunctiv Perfect	Prezumtiv Prezent	Prezumtiv Perfect
1S *eu*	să creez	să fi creat	voi fi creând	voi fi creat
2S *tu*	să creezi	să fi creat	vei fi creând	vei fi creat
3S *el/ea*	să creeze	să fi creat	va fi creând	va fi creat
1P *noi*	să creăm	să fi creat	vom fi creând	vom fi creat
2P *voi*	să creați	să fi creat	veți fi creând	veți fi creat
3P *ei/ele*	să creeze	să fi creat	vor fi creând	vor fi creat

CONDIȚIONAL-OPTATIV

Pers. și număr	Prezent	Perfect
1S *eu*	aș crea	aș fi creat
2S *tu*	ai crea	ai fi creat
3S *el/ea*	ar crea	ar fi creat
1P *noi*	am crea	am fi creat
2P *voi*	ați crea	ați fi creat
3P *ei/ele*	ar crea	ar fi creat

INFINITIV

Prezent	Perfect
a crea	a fi creat

GERUNZIU

creând

PARTICIPIU ADJECTIVAL

m.-n. sg. creat

f. sg. creată

m. pl. creați

f.-n. pl. create

PARTICIPIU și SUPIN

creat

IMPERATIV

Pers. și număr	Afirmativ	Negativ
2S *tu*	creează	nu crea
2P *voi*	creați	nu creați

Scanned with OKEN Scanner

8. A MARCA

Conjugarea I, Grupa 1

Alternanța: **c** (din finalul rădăcinii) → **ch** la ind. și conj. prez. 1S, 2S, 3S, 3P; la imper. 2S.

INDICATIV

Pers. și număr	Prezent	Imperfect	Perfect simplu	Perfect compus
1S *eu*	marchez	marcam	marcai	am marcat
2S *tu*	marchezi	marcai	marcași	ai marcat
3S *el/ea*	marchează	marca	marcă	a marcat
1P *noi*	marcăm	marcam	marcarăm	am marcat
2P *voi*	marcați	marcați	marcarăți	ați marcat
3P *ei/ele*	marchează	marcau	marcară	au marcat

Pers. și număr	Mai mult ca perfect	Viitor	Viitor anterior
1S *eu*	marcasem	voi marca	voi fi marcat
2S *tu*	marcaseși	vei marca	vei fi marcat
3S *el/ea*	marcase	va marca	va fi marcat
1P *noi*	marcaserăm	vom marca	vom fi marcat
2P *voi*	marcaserăți	veți marca	veți fi marcat
3P *ei/ele*	marcaseră	vor marca	vor fi marcat

CONJUNCTIV / PREZUMTIV

Pers. și număr	Conjunctiv Prezent	Conjunctiv Perfect	Prezumtiv Prezent	Prezumtiv Perfect
1S *eu*	să marchez	să fi marcat	voi fi marcând	voi fi marcat
2S *tu*	să marchezi	să fi marcat	vei fi marcând	vei fi marcat
3S *el/ea*	să marcheze	să fi marcat	va fi marcând	va fi marcat
1P *noi*	să marcăm	să fi marcat	vom fi marcând	vom fi marcat
2P *voi*	să marcați	să fi marcat	veți fi marcând	veți fi marcat
3P *ei/ele*	să marcheze	să fi marcat	vor fi marcând	vor fi marcat

CONDIȚIONAL-OPTATIV

Pers. și număr	Prezent	Perfect
1S *eu*	aș marca	aș fi marcat
2S *tu*	ai marca	ai fi marcat
3S *el/ea*	ar marca	ar fi marcat
1P *noi*	am marca	am fi marcat
2P *voi*	ați marca	ați fi marcat
3P *ei/ele*	ar marca	ar fi marcat

INFINITIV

Prezent	Perfect
a marca	a fi marcat

GERUNZIU

marcând

PARTICIPIU și SUPIN

marcat

PARTICIPIU ADJECTIVAL

m.-n. sg.	marcat
f. sg.	marcată
m. pl.	marcați
f.-n. pl.	marcate

IMPERATIV

Pers. și număr	Afirmativ	Negativ
2S *tu*	**marchează**	nu marca
2P *voi*	marcați	nu marcați

Scanned with OKEN Scanner

9. A NAVIGA

Conjugarea I, Grupa 1

Alternanța: **g** (din finalul rădăcinii) → **gh** la ind. și conj. prez. 1S, 2S, 3S, 3P; la imper. 2S.

INDICATIV

Pers. și număr	Prezent	Imperfect	Perfect simplu	Perfect compus
1S *eu*	navighez	navigam	navigai	am navigat
2S *tu*	navighezi	navigai	navigași	ai navigat
3S *el/ea*	navighează	naviga	navigă	a navigat
1P *noi*	navigăm	navigam	navigarăm	am navigat
2P *voi*	navigați	navigați	navigarăți	ați navigat
3P *ei/ele*	navighează	navigau	navigară	au navigat

Pers. și număr	Mai mult ca perfect	Viitor	Viitor anterior
1S *eu*	navigasem	voi naviga	voi fi navigat
2S *tu*	navigaseși	vei naviga	vei fi navigat
3S *el/ea*	navigase	va naviga	va fi navigat
1P *noi*	navigaserăm	vom naviga	vom fi navigat
2P *voi*	navigaserăți	veți naviga	veți fi navigat
3P *ei/ele*	navigaseră	vor naviga	vor fi navigat

CONJUNCTIV / PREZUMTIV

Pers. și număr	Conjunctiv Prezent	Conjunctiv Perfect	Prezumtiv Prezent	Prezumtiv Perfect
1S *eu*	să navighez	să fi navigat	voi fi navigând	voi fi navigat
2S *tu*	să navighezi	să fi navigat	vei fi navigând	vei fi navigat
3S *el/ea*	să navigheze	să fi navigat	va fi navigând	va fi navigat
1P *noi*	să navigăm	să fi navigat	vom fi navigând	vom fi navigat
2P *voi*	să navigați	să fi navigat	veți fi navigând	veți fi navigat
3P *ei/ele*	să navigheze	să fi navigat	vor fi navigând	vor fi navigat

CONDIȚIONAL-OPTATIV

Pers. și număr	Prezent	Perfect
1S *eu*	aș naviga	aș fi navigat
2S *tu*	ai naviga	ai fi navigat
3S *el/ea*	ar naviga	ar fi navigat
1P *noi*	am naviga	am fi navigat
2P *voi*	ați naviga	ați fi navigat
3P *ei/ele*	ar naviga	ar fi navigat

INFINITIV

Prezent	Perfect
a naviga	a fi navigat

GERUNZIU

navigând

PARTICIPIU și SUPIN

navigat

PARTICIPIU ADJECTIVAL

m.-n. sg.	navigat
f. sg.	navigată
m. pl.	navigați
f.-n. pl.	navigate

IMPERATIV

Pers. și număr	Afirmativ	Negativ
2S *tu*	navighează	nu naviga
2P *voi*	navigați	nu navigați

Scanned with OKEN Scanner

10. A STUDIA

Conjugarea I, Grupa 2

Verbele terminate în **–consoană + ia** se conjugă fie ca verbul *a studia*, din grupa 2, fie ca verbul *a speria*, din grupa 4.

INDICATIV

Pers. și număr	Prezent	Imperfect	Perfect simplu	Perfect compus
1S *eu*	studiez	studiam	studiai	am studiat
2S *tu*	studiezi	studiai	studiași	ai studiat
3S *el/ea*	studiază	studia	studie	a studiat
1P *noi*	studiem	studiam	studiarăm	am studiat
2P *voi*	studiați	studiați	studiarăți	ați studiat
3P *ei/ele*	studiază	studiau	studiară	au studiat

Pers. și număr	Mai mult ca perfect	Viitor	Viitor anterior
1S *eu*	studiasem	voi studia	voi fi studiat
2S *tu*	studiaseși	vei studia	vei fi studiat
3S *el/ea*	studiase	va studia	va fi studiat
1P *noi*	studiaserăm	vom studia	vom fi studiat
2P *voi*	studiaserăți	veți studia	veți fi studiat
3P *ei/ele*	studiaseră	vor studia	vor fi studiat

CONJUNCTIV / PREZUMTIV

Pers. și număr	Conjunctiv Prezent	Conjunctiv Perfect	Prezumtiv Prezent	Prezumtiv Perfect
1S *eu*	să studiez	să fi studiat	voi fi studiind	voi fi studiat
2S *tu*	să studiezi	să fi studiat	vei fi studiind	vei fi studiat
3S *el/ea*	să studieze	să fi studiat	va fi studiind	va fi studiat
1P *noi*	să studiem	să fi studiat	vom fi studiind	vom fi studiat
2P *voi*	să studiați	să fi studiat	veți fi studiind	veți fi studiat
3P *ei/ele*	să studieze	să fi studiat	vor fi studiind	vor fi studiat

CONDIȚIONAL-OPTATIV

Pers. și număr	Prezent	Perfect
1S *eu*	aș studia	aș fi studiat
2S *tu*	ai studia	ai fi studiat
3S *el/ea*	ar studia	ar fi studiat
1P *noi*	am studia	am fi studiat
2P *voi*	ați studia	ați fi studiat
3P *ei/ele*	ar studia	ar fi studiat

IMPERATIV

Pers. și număr	Afirmativ	Negativ
2S *tu*	studiază	nu studia
2P *voi*	studiați	nu studiați

INFINITIV

Prezent	Perfect
a studia	a fi studiat

GERUNZIU

studiind

PARTICIPIU și SUPIN

studiat

PARTICIPIU ADJECTIVAL

m.-n. sg.	studiat
f. sg.	studiată
m. pl.	studiați
f.-n. pl.	studiate

Scanned with OKEN Scanner

11. A ARDEIA

Conjugarea I, Grupa 3

Verbele terminate în **–vocală + ia** se conjugă fie ca verbul *a ardeia*, din grupa 3, fie ca verbele din grupa 5.

INDICATIV

Pers. și număr	Prezent	Imperfect	Perfect simplu	Perfect compus
1S *eu*	ardeiez	ardeiam	ardeiai	am ardeiat
2S *tu*	ardeiezi	ardeiai	ardeiași	ai ardeiat
3S *el/ea*	ardeiază	ardeia	ardeie	a ardeiat
1P *noi*	ardeiem	ardeiam	ardeiarăm	am ardeiat
2P *voi*	ardeiați	ardeiați	ardeiarăți	ați ardeiat
3P *ei/ele*	ardeiază	ardeiau	ardeiară	au ardeiat

Pers. și număr	Mai mult ca perfect	Viitor	Viitor anterior
1S *eu*	ardeiasem	voi ardeia	voi fi ardeiat
2S *tu*	ardeiaseși	vei ardeia	vei fi ardeiat
3S *el/ea*	ardeiase	va ardeia	va fi ardeiat
1P *noi*	ardeiaserăm	vom ardeia	vom fi ardeiat
2P *voi*	ardeiaserăți	veți ardeia	veți fi ardeiat
3P *ei/ele*	ardeiaseră	vor ardeia	vor fi ardeiat

CONJUNCTIV

Pers. și număr	Prezent	Perfect
1S *eu*	să ardeiez	să fi ardeiat
2S *tu*	să ardeiezi	să fi ardeiat
3S *el/ea*	să ardeieze	să fi ardeiat
1P *noi*	să ardeiem	să fi ardeiat
2P *voi*	să ardeiați	să fi ardeiat
3P *ei/ele*	să ardeieze	să fi ardeiat

PREZUMTIV

Prezent	Perfect
voi fi ardeind	voi fi ardeiat
vei fi ardeind	vei fi ardeiat
va fi ardeind	va fi ardeiat
vom fi ardeind	vom fi ardeiat
veți fi ardeind	veți fi ardeiat
vor fi ardeind	vor fi ardeiat

CONDIȚIONAL-OPTATIV

Pers. și număr	Prezent	Perfect
1S *eu*	aș ardeia	aș fi ardeiat
2S *tu*	ai ardeia	ai fi ardeiat
3S *el/ea*	ar ardeia	ar fi ardeiat
1P *noi*	am ardeia	am fi ardeiat
2P *voi*	ați ardeia	ați fi ardeiat
3P *ei/ele*	ar ardeia	ar fi ardeiat

INFINITIV

Prezent	Perfect
a ardeia	a fi ardeiat

GERUNZIU

ardeind

PARTICIPIU ADJECTIVAL

m.-n. sg.	ardeiat
f. sg.	ardeiată
m. pl.	ardeiați
f.-n. pl.	ardeiate

IMPERATIV

Pers. și număr	Afirmativ	Negativ
2S *tu*	ardeiază	nu ardeia
2P *voi*	ardeiați	nu ardeiați

PARTICIPIU și SUPIN

ardeiat

Scanned with OKEN Scanner

12. A SPERIA

Conjugarea I, Grupa 4

Verbele terminate în **–consoană + ia** se conjugă fie ca verbul *a speria*, din grupa 4, fie ca verbul *a studia*, din grupa 2.

INDICATIV

Pers. şi număr	**Prezent**	**Imperfect**	**Perfect simplu**	**Perfect compus**
1S *eu*	sperii	speriam	speriai	am speriat
2S *tu*	sperii	speriai	speriaşi	ai speriat
3S *el/ea*	sperie	speria	sperie	a speriat
1P *noi*	speriem	speriam	speriarăm	am speriat
2P *voi*	speriaţi	speriaţi	speriarăţi	aţi speriat
3P *ei/ele*	sperie	speriau	speriară	au speriat

Pers. şi număr	**Mai mult ca perfect**	**Viitor**	**Viitor anterior**
1S *eu*	speriasem	voi speria	voi fi speriat
2S *tu*	speriaseşi	vei speria	vei fi speriat
3S *el/ea*	speriase	va speria	va fi speriat
1P *noi*	speriaserăm	vom speria	vom fi speriat
2P *voi*	speriaserăţi	veţi speria	veţi fi speriat
3P *ei/ele*	speriaseră	vor speria	vor fi speriat

CONJUNCTIV / PREZUMTIV

Pers. şi număr	**Conjunctiv Prezent**	**Conjunctiv Perfect**	**Prezumtiv Prezent**	**Prezumtiv Perfect**
1S *eu*	să sperii	să fi speriat	voi fi speriind	voi fi speriat
2S *tu*	să sperii	să fi speriat	vei fi speriind	vei fi speriat
3S *el/ea*	să sperie	să fi speriat	va fi speriind	va fi speriat
1P *noi*	să speriem	să fi speriat	vom fi speriind	vom fi speriat
2P *voi*	să speriaţi	să fi speriat	veţi fi speriind	veţi fi speriat
3P *ei/ele*	să sperie	să fi speriat	vor fi speriind	vor fi speriat

CONDIŢIONAL-OPTATIV

Pers. şi număr	**Prezent**	**Perfect**
1S *eu*	aş speria	aş fi speriat
2S *tu*	ai speria	ai fi speriat
3S *el/ea*	ar speria	ar fi speriat
1P *noi*	am speria	am fi speriat
2P *voi*	aţi speria	aţi fi speriat
3P *ei/ele*	ar speria	ar fi speriat

INFINITIV

Prezent	**Perfect**
a speria	a fi speriat

GERUNZIU

speriind

PARTICIPIU şi SUPIN

speriat

PARTICIPIU ADJECTIVAL

m.-n. sg.	speriat
f. sg.	speriată
m. pl.	speriaţi
f.-n. pl.	speriate

IMPERATIV

Pers. şi număr	**Afirmativ**	**Negativ**
2S *tu*	sperie	nu speria
2P *voi*	speriaţi	nu speriaţi

Scanned with OKEN Scanner

13. A ÎNCUIA

Verbele terminate în **-vocală + ia** se conjugă fie ca verbele din grupa 5, fie ca verbul **a ardeia**, din grupa 3.

INDICATIV

Pers. și număr	Prezent	Imperfect	Perfect simplu	Perfect compus
1S *eu*	încui	încuiam	încuiai	am încuiat
2S *tu*	încui	încuiai	încuiași	ai încuiat
3S *el/ea*	încuie	încuia	încuie	a încuiat
1P *noi*	încuiem	încuiam	încuiarăm	am încuiat
2P *voi*	încuiați	încuiați	încuiarăți	ați încuiat
3P *ei/ele*	încuie	încuiau	încuiară	au încuiat

Pers. și număr	Mai mult ca perfect	Viitor	Viitor anterior
1S *eu*	încuiasem	voi încuia	voi fi încuiat
2S *tu*	încuiaseşi	vei încuia	vei fi încuiat
3S *el/ea*	încuiase	va încuia	va fi încuiat
1P *noi*	încuiaserăm	vom încuia	vom fi încuiat
2P *voi*	încuiaserăți	veți încuia	veți fi încuiat
3P *ei/ele*	încuiaseră	vor încuia	vor fi încuiat

CONJUNCTIV / PREZUMTIV

Pers. și număr	Conjunctiv Prezent	Conjunctiv Perfect	Prezumtiv Prezent	Prezumtiv Perfect
1S *eu*	să încui	să fi încuiat	voi fi încuind	voi fi încuiat
2S *tu*	să încui	să fi încuiat	vei fi încuind	vei fi încuiat
3S *el/ea*	să încuie	să fi încuiat	va fi încuind	va fi încuiat
1P *noi*	să încuiem	să fi încuiat	vom fi încuind	vom fi încuiat
2P *voi*	să încuiați	să fi încuiat	veți fi încuind	veți fi încuiat
3P *ei/ele*	să încuie	să fi încuiat	vor fi încuind	vor fi încuiat

CONDIȚIONAL-OPTATIV

Pers. și număr	Prezent	Perfect
1S *eu*	aş încuia	aş fi încuiat
2S *tu*	ai încuia	ai fi încuiat
3S *el/ea*	ar încuia	ar fi încuiat
1P *noi*	am încuia	am fi încuiat
2P *voi*	ați încuia	ați fi încuiat
3P *ei/ele*	ar încuia	ar fi încuiat

IMPERATIV

Pers. și număr	Afirmativ	Negativ
2S *tu*	încuie	nu încuia
2P *voi*	încuiați	nu încuiați

INFINITIV

Prezent	Perfect
a încuia	a fi încuiat

GERUNZIU

încuind

PARTICIPIU și SUPIN

încuiat

PARTICIPIU ADJECTIVAL

m.-n. sg.	încuiat
f. sg.	încuiată
m. pl.	încuiați
f.-n. pl.	încuiate

Scanned with OKEN Scanner

14. A TĂIA *Conjugarea I, Grupa 5*

Alternanța: **ă → a** la ind. și conj. prez. 1S, 2S, 3S, 3P; la imper. 2S.

INDICATIV

Pers. și număr	Prezent	Imperfect	Perfect simplu	Perfect compus
1S *eu*	tai	tăiam	tăiai	am tăiat
2S *tu*	tai	tăiai	tăiași	ai tăiat
3S *el/ea*	taie	tăia	tăie	a tăiat
1P *noi*	tăiem	tăiam	tăiarăm	am tăiat
2P *voi*	tăiați	tăiați	tăiarăți	ați tăiat
3P *ei/ele*	taie	tăiau	tăiară	au tăiat

Pers. și număr	Mai mult ca perfect	Viitor	Viitor anterior
1S *eu*	tăiasem	voi tăia	voi fi tăiat
2S *tu*	tăiaseși	vei tăia	vei fi tăiat
3S *el/ea*	tăiase	va tăia	va fi tăiat
1P *noi*	tăiaserăm	vom tăia	vom fi tăiat
2P *voi*	tăiaserăți	veți tăia	veți fi tăiat
3P *ei/ele*	tăiaseră	vor tăia	vor fi tăiat

CONJUNCTIV / PREZUMTIV

Pers. și număr	Conjunctiv Prezent	Conjunctiv Perfect	Prezumtiv Prezent	Prezumtiv Perfect
1S *eu*	să tai	să fi tăiat	voi fi tăind	voi fi tăiat
2S *tu*	să tai	să fi tăiat	vei fi tăind	vei fi tăiat
3S *el/ea*	să taie	să fi tăiat	va fi tăind	va fi tăiat
1P *noi*	să tăiem	să fi tăiat	vom fi tăind	vom fi tăiat
2P *voi*	să tăiați	să fi tăiat	veți fi tăind	veți fi tăiat
3P *ei/ele*	să taie	să fi tăiat	vor fi tăind	vor fi tăiat

CONDIȚIONAL-OPTATIV

Pers. și număr	Prezent	Perfect
1S *eu*	aș tăia	aș fi tăiat
2S *tu*	ai tăia	ai fi tăiat
3S *el/ea*	ar tăia	ar fi tăiat
1P *noi*	am tăia	am fi tăiat
2P *voi*	ați tăia	ați fi tăiat
3P *ei/ele*	ar tăia	ar fi tăiat

INFINITIV

Prezent	Perfect
a tăia	a fi tăiat

GERUNZIU

tăind

PARTICIPIU și SUPIN

tăiat

PARTICIPIU ADJECTIVAL

m.-n. sg.	tăiat
f. sg.	tăiată
m. pl.	tăiați
f.-n. pl.	tăiate

IMPERATIV

Pers. și număr	Afirmativ	Negativ
2S *tu*	taie	nu tăia
2P *voi*	tăiați	nu tăiați

Scanned with OKEN Scanner